

SEKTOR OSIGURANJA

1,00

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
ZAKON O UGOVORU O OSIGURANJU				
Donošenje posebnog Zakona o ugovoru o osiguranju u kojem bi na jednom mestu bile odredbe ugovornog prava osiguranja. Formiranje radne grupe od renomiranih pravnika u ovoj oblasti (istaknuti profesori, stručnjaci, ljudi iz industrije osiguranja, advokati specijalizovani za pravo osiguranja i slično) koji poznaju kako teoriju, tako i praksu, ali i tendencije evropskih zemalja i koji bi dali značajan doprinos razvoju tržišta osiguranja u našoj zemlji. Kao dobra osnova može biti uzet Nacrt Zakona o ugovoru o osiguranju koji je pripremljen na nivou UOS-a i koji u punoj meri štiti prava i interese korisnika usluge osiguranja u skladu sa najvišim standardima EU.	2022			√
MEDIATION AS A MANDATORY STEP BEFORE THE INSURANCE COURT DISPUTE				
Predviđanje medijacije u osiguranju kao obaveznog koraka pre pokretanja sudskog spora i usklađivanje propisa u tom smislu, kao i dodatna promocija posredovanja- medijacije kao mirnog načina rešavanja spornih odnosa uz komparativni prikaz prednosti postupka medijacije u odnosu na sudski postupak.	2022			√
ŽIVOTNO OSIGURANJE – IZUZIMANJE IZ DOHOTKA ZA OPOREZIVANJE NAKNADA IZ OSIGURANJA LICA				
Uvođenje poreskih olakšica za životno osiguranje u okviru Zakona o porezu na dohodak građana.	2021			√
UKIDANJE DUPLOG OPOREZIVANJE KOD UNIT LINK PROIZVODA I ULAGANJA U INVESTICIONE FONDOVE				
Imajući u vidu da društvo za osiguranje ima samo formalno vlasništvo nad jedinicama investicionog fonda, odnosno ne može sa njima slobodno raspolagati, pri čemu isplata naknade iz osiguranja fizičkom licu (razlika između osigurane sume koja se dobija prodajom jedinica fonda od strane društva za osiguranje i uplaćenih premija) predstavlja oporeziv prihod fizičkog lica, trebalo bi izmeniti Zakon o porezu na dobit pravnih lica na način koji bi izuzeo prihod ostvaren na prodaji investicionih jedinica za koje je vezano životno osiguranje od obračuna kapitalnog dobitka u poreskom bilansu društva za osiguranje. Na ovaj način se ne otklanja u potpunosti dvostruko oporezivanje, već se samo prihod ostvaren na prodaji ove vrste investicionih jedinica isključuje iz obračuna kapitalnog dobitka, ali je on svakako uključen u oporezivu dobit društva za osiguranje, kao njegov „redovni prihod“.	2021			√
Zakon o porezu na dobit pravnih lica bi trebalo izmeniti na sledeći način: u članu 27. stav 1 tačka 4) nakon reči „u skladu sa zakonom kojim se uređuju investicioni fondovi“ dodaju reči „osim u slučaju otkupa investicionih jedinica za koje su vezana životna osiguranja u skladu sa zakonom kojim se uređuje dobrovoljno osiguranje“.	2021			√
ZAKON O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANSIRANJU TERORIZMA				
U cilju pojednostavljenja radnji mera, dajemo predlog da se u članu 6 Pravilnika o metodologiji za izvršavanje poslova u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, doda stav (4) koji glasi: „Izuzetno, kod kolektivnih osiguranja života za slučaj smrti, utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke je, bez obzira na definisane radnje i mere, dovoljno izvršiti na osnovu izjave stranke (ugovarača osiguranja) i proverom podataka u Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika“.	2023			√

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
ZAKON O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANSIRANJU TERORIZMA (SPNFT) – POSREDNICI U OSIGURANJU				
ponovno razmatranje svih činjenica navedenih u ovoj Inicijativi i eventualnu izmenu Zakona o SPNFT i podzakonskih akata, koje će podržati ideju potpunog izuzimanja predmetnog proizvoda osiguranja od domaćaja primene propisa o sprečavanju pranja novca; ili	2024			√
kroz izmene Zakona o SPNFT i Pravilnika o metodologiji za izvršavanje poslova u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, predvideti sprovođenje pojednostavljenog postupka utvrđivanja stvarnog vlasnika stranke, kada su u pitanju ugovarači osiguranja - pravna lica ili druge organizacije koji ugovaraju polisu kolektivnog osiguranja života za zaposlene/članove.	2024			√
TRŽIŠTE AUTOOSIGURANJA				
Dozvoliti mogućnost izdavanja polisa obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti u elektronskoj formi kao elektronskog dokumenta.	2019			√
ZAKON O BEZBEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA				
Uvesti obavezu osiguranja vlasnika električnih trotineta od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima.	2021			√
ZAKON O PREVOZU TERETA U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU				
Izmeniti član 7. Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju i predvideti polisu osiguranja od profesionalne odgovornosti prevoznika kao obavezan uslov za dobijanje licence za prevoz.	2021			√
ZAKON O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI				
Zakonom o zdravstvenoj zaštiti omogućiti da pružaoci zdravstvene zaštite putem telefona ili putem on-line konsultacija postave dijagnozu ili prepisu terapiju.	2021			√
OSIGURANJE ZAPOSLENIH OD POVREDA NA RADU I PROFESIONALNIH OBOLJENJA				
Uprava za bezbednost i zdravlje na radu da predloži usvajanje Zakona o osiguranju od povreda na radu i profesionalnih oboljenja ili podzakonskog akta kojim bi bile definisane minimalne osigurane sume u zavisnosti od težine povrede na radu, odnosno težine profesionalnog oboljenja, kao i da detaljno reguliše uslove i postupke osiguranja od povreda na radu i profesionalnih bolesti. Dodatno, jasno i nedvosmisleno precizirati odredbu člana 67 Zakona o bezbednosti i zdravlja na radu na način da obaveza poslodavca da ugovori ovo osiguranje za zaposlene postoji i pre usvajanja Zakona o osiguranju od povreda na radu.	2022			√
ZAKON O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU				
Izmeniti Zakon o osiguranju – uvesti kaznene odredbe za sva lica koja se bave poslovima osiguranja ili se bave poslovima preuzimanja budućih neizvesnih rizika uz određenu nadoknadu bez prethodno dobijene dozvole nadležnih organa	2022			√

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju na način da se:				
a) tekst postojećeg člana 179. izmeni i da glasi: „Ugovor o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju zaključuje se na osnovu prethodne ponude za zaključivanje ugovora o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (u daljem tekstu: ponuda) koju osiguravač daje licu koje želi da zaključi ugovor o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju. Bitni podaci o osiguranicima dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja iz stava 2. ovog člana su: 1) ime i prezime, 2) JMBG, odnosno evidencioni broj za strane državljane Ponuda iz stava 1. ovog člana kao i jedinstvena ponuda iz stava 4. ovog člana, kao bitne podatke, sadrži i podatke o prethodnom zdravstvenom stanju osiguranika dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja koji su osiguravaču neophodni za procenu rizika osiguranja. Izuzetno od odredbi iz ovog člana, kada društvo za osiguranje zaključuje sa ugovaračem osiguranja ugovor o kolektivnom dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju zaposlenih, gde osigurana lica ostvaruju pravo na isplatu naknade iz osiguranja direktno od društva za osiguranje i gde isplaćena naknada nema karakter pokrića troškova lečenja, ugovor o osiguranju se može zaključiti na osnovu zvanične evidencije zaposlenih ugovarača osiguranja.“	2021			√
b) tekst postojećeg stava 1. člana 182. izmeni i glasi: „Osiguravač je dužan da svakom osiguraniku dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja koji svoja prava iz osiguranja ne koristi direktno kod osiguravača, izda ispravu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju danom izdavanja polise, a najkasnije u roku od 60 dana od dana izdavanja polise.“	2022			√
ZAKON O JAVNIM NABAVKAMA ("SL. GLASNIK RS", BR. 91/2019) I PORTAL JAVNIH NABAVKIDAMA NA RADU				
Izmena/dopuna sledećih odredbi Zakona o javnim nabavkama: član 114, član 116 i član 132 na sledeći način:				
Dodati u članu 114, posle stava 5 novi stav 6 koji bi glasio: „Za privredne subjekte koji obavljaju delatnost koja je predmet javne nabavke na osnovu posebne dozvole (licence) nadležnog organa na teritoriji Republike Srbije se smatra da ispunjavaju sve kriterijume za izbor privrednog subjekta iz stava 1 ovog člana, i naručilac za javne nabavke takvih usluga ne može da određuje posebne kriterijume prilikom sačinjavanja javnog poziva i konkursne dokumentacije.“	2022			√
Dodati u članu 114, posle novog stava 6 novi stav 7 koji bi glasio: „Ukoliko su posebnim propisima za pojedine oblasti predviđeni uslovi koji privredni subjekti treba da ispunjavaju, Naručilac ne može kao kriterijume za izbor određivati posebne uslove iz ovih oblasti.“	2022			√
Dodati u članu 116, posle stava 7 dodaje se novi stav 8: „Finansijski i ekonomski kapacitet se isključivo može ceniti na osnovu finansijskih i ekonomskih pokazatelja privrednih subjekata, ne i nekih drugih pokazatelja i parametara koje nemaju veze sa finansijskom i ekonomskom oblasti.“	2022			√

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Dodati u članu 132 Zakona, posle stava 2 novi stav 3 koji bi glasio: „Ukoliko je posebnim zakonom za neke usluge i radove predviđen rok za izvršenje određene usluge i/ili radova, Naručilac ne može određivati rok za izvršenje takve usluge/radova kao kriterijim za određivanje ekonomski najpovoljnije ponude.“	2022			√
PODACI O PRIGOVORIMA NA RAD DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE I DRUŠTAVA ZA UPRAVLJANJE DOBROVOLJNIM PENZIJSKIM FONDOVIMA				
S obzirom da su društva za osiguranje dužna da na kvartalnom nivou dostavljaju NBS podatke o broju prigovora primljenih u prethodnom kvartalu, NBS već poseduje ove podatke i mišljenja smo da bi vrlo lako, bez mnogo dodatnih napora mogli i te podatke da objavljuju u navedenom izveštaju kako bi i oni bili dostupni javnosti	2022			√
UGOVARANJE GOTOVINSKIH KREDITA BANAKA POSREDSTVOM DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE				
Omogućiti društvima za osiguranje da njihovi zaposleni u prodaji mogu da zastupaju/posreduju kod zaključenja ugovora o gotovinskim kreditima kroz sledeće promene propisa:				
Zakon o osiguranju U članu 24 Zakona o osiguranju dodati odredbu da pored poslova osiguranja i ostalih poslova koji su tu navedeni, društvo za osiguranje može da obavlja poslove zastupanja/posredovanja kod zaključivanja ugovora o kreditu, na osnovu dozvole Narodne banke Srbije.	2023			√
Podzakonska akta Narodne banke Srbije Potrebno je izmeniti Odluku o sprovođenju odredaba zakona o osiguranju koje se odnose na izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja/reosiguranja i pojedinih saglasnosti Narodne banke Srbije kako bi se istima utvrdili uslovi pod kojima bi društvo za osiguranje moglo da se bavi ovim poslovima.	2023			√
SUBVENCIJA ZA OBAVEZNO OSIGURANJE ZAGAĐIVAČA ČIJA POSTROJENJA ILI AKTIVNOSTI PREDSTAVLJAJU VISOK STEPEN OPASNOSTI PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU ZA SLUČAJ ŠTETE PRIČINJENE TREĆIM LICIMA USLED UDESA				
Izmeniti član 106 Zakona o zaštiti životne sredine na način da se odredi minimalna visina osigurane sume po polisama osiguranja od odgovornosti za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa. Podzakonskim aktima definisati mogućnost subvecionisanja za osiguranje iz člana 106 Zakona o zaštiti životne sredine, uslovi i visina subvencije.	2023			√
SUBVENCIJA ZA KASKO OSIGURANJE VOZILA NA ELEKTRIČNI POGON, KAO I VOZILA KOJA UZ MOTOR SA UNUTRAŠNIM SAGOREVANJEM POKREĆE I ELEKTRIČNI POGON (HIBRIDNI POGON)				
Uredbom o uslovima i načinu sprovođenja subvencionisane kupovine novih vozila koja imaju isključivo električni pogon, kao i vozila koja imaju hibridni pogon, predvideti mogućnost subvecionisanja za kasko osiguranje u cilju daljeg podsticaja ovih ekološki prihvatljivih prevoznih sredstava.	2023			√
SUBVENCIJA ZA OSIGURANJE STANOVA I POSLOVNIH PROSTORA U ZGRADAMA SA ENERGETSKIM PASOŠEM, KAO I ZA OSIGURANJE KUĆA KOJE IMAJU SOLARNE PANELE				
Podzakonskim aktima predvideti mogućnost subvecionisanja prilikom osiguranja stanova i poslovnih prostora u zgradama sa energetske pasošem kategorije A+, A ili B, kao i kod osiguranja kuća koje imaju solarne panele.	2023			√

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
SUBVENCIJA PRILIKOM OSIGURANJA IMOVINE/OPREME ZA PRAVNA LICA REGISTROVANA U AGENCIJI ZA PRIVREDNE REGISTRE POD ŠIFRAMA KOJE SE ODOSE NA RECIKLAŽU I UPRAVLJANJE OTPADOM				
Podzakonskim aktima predvideti mogućnost subvencionisanja prilikom osiguranja od odgovornosti privrednih društava koji su u Agenciji za privredne registre registrovani pod šiframa koje se nalaze u tačkama 38 i 39 Uredbe o klasifikaciji delatnosti, kao prilikom osiguranja imovine/opreme ovih privrednih društava.	2023			√
SUBVENCIJA PRILIKOM OSIGURANJA IMOVINE/OPREME ZA TURISTIČKE/SMEŠTAJNE OBJEKTE KOJI IMAJU OZNAKU "TRAVEL SUSTAINABLE LEVEL 1, 2, 3"				
Podzakonskim aktima predvideti mogućnost subvencionisanja prilikom osiguranja imovine/opreme za turističke/smeštajne objekte koji imaju oznaku Travel sustainable level 1, 2 ili 3.	2023			√
SUBVENICIJA ZA OSIGURANJE USEVA I ŽIVOTINJA ZA ORGANSKU PROIZVODNJU				
Izmeniti Zakon o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju na način da se u okviru podsticaja za očuvanje i unapređenje životne sredine i prirodnih resursa, u delu koji se odnosi na organsku proizvodnju, predvidi subvencija u iznosu od 100% za osiguranje useva ili životinja, onim pravnim licima, preduzetnicima ili fizičkim licima- nosiocima porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji imaju sertifikat o organskoj proizvodnji.	2023			√
ODLUKA O STICANJU ZVANJA I USAVRŠAVANJU OVLAŠĆENIH POSREDNIKA I OVLAŠĆENIH ZASTUPNIKA U OSIGURANJU				
Odluku o sticanju zvanja i usavršavanju ovlašćenih posrednika i ovlašćenih zastupnika u osiguranju („Službeni glasnik RS“ br. 38/2015 i 11/2017) - dalje Odluka NBS, potrebno je izmeniti na način da definiše uslove pod kojima zaposleni na tehničkim pregledima mogu dobiti ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, pri čemu je potrebno da ti uslovi za sticanje zvanja, kao i način usavršavanja, budu jednostavniji od uslova za sticanje zvanja drugih ovlašćenih zastupnika i da bude definisano da se ovlašćenje dato pod tim „olakšanim“ uslovima odnosi samo na prodaju Polisa obaveznog osiguranja vlasnika motornih vozila za štetu prčinjenu trećim licima.	2024			√
ZAKON O OSIGURANJU - POSLOVI POSREDOVANJA I ZASTUPANJA U OSIGURANJU				
Izmena Zakona u osiguranju u Članu 99 tako da glasi: Ograničenje zastupanja u osiguranju Član 99 Društvo za zastupanje u osiguranju, zastupnik u osiguranju i pravna lica iz člana 98. stav 2. ovog zakona mogu poslove zastupanja u osiguranju da obavljaju za jedno društvo za osiguranje uz njegovu pisanu saglasnost. Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da u svojim poslovnim prostorijama ima na vidnom mestu istaknuto poslovno ime društva za osiguranje koje zastupa.	2024			√

OSVRT NA TRŽIŠTE OSIGURANJA

STANJE

U Srbiji postoji 20 društava za osiguranje. Isključivo poslovima osiguranja bavi se 16 društava, dok se poslovima reosiguranja bave četiri društva. Kada je reč o društvima za osiguranje, četiri su društva za osiguranje života, dok se isključivo neživotnim osiguranjem, odnosno i životnim i neživotnim osiguranjem, bavi se po šest društava.

Tržište je još uvek veoma koncentrisano: i) tržišni lider, Dunav, ima 26,0% tržišnog učešća, ii) tri najveća osiguravača imaju 54,9% tržišnog učešća, i iii) pet vodećih osiguravajućih kompanija poseduje 73,5% tržišnog učešća.

Kompanije sa većinskim inostranim vlasništvom (15 od 20) nesumnjivo dominiraju tržištem sa 70,1% imovine (60,1% u premiji neživotnih osiguranja i 84,7% u premiji životnih osiguranja).

Tržište osiguranja imalo je premiju od 177,4 milijardi dinara (1,5 milijardi evra), što je za 14,3% više nego u istom periodu prethodne godine (na kraju godine).

Kao zaključak iz uporednih pokazatelja za 2024. godinu i prethodnu godinu, izdvajaju se sledeće promene u posmatranoj godini:

- Na tržištu Republike Srbije poslovalo je 20 društava za (re)osiguranje, što je nepromenjen broj u odnosu na prethodnu godinu, uz blago smanjenje broja zaposlenih na 11.357, po stopi od 0,8%;
- Bilansna suma sektora osiguranja porasla je za 11,1% i iznosi 417,3 mlrd dinara;
- Kapital je porastao za 11,3% i iznosi 88,6 mlrd dinara;
- Tehničke rezerve su povećane za 11,7%, koje iznose 285,9 mlrd dinara, uz ostvarenje investiranja punog iznosa sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine;
- Ukupna premija je povećana za 14,3% i iznosi 177,4 mlrd dinara;
- Učešće neživotnih osiguranja od 81,5% u ukupnoj premiji i dalje je dominantno. Premija neživotnih osiguranja

beleži rast od 15,9%, pri čemu dvocifren procentualni rast beleže osiguranja sa značajnijim učešćem, kao što su imovinska osiguranja, osiguranje motornih vozila – kasko i dobrovoljno zdravstveno osiguranje;

- Životna osiguranja smanjuju učešće u ukupnoj premiji sa 19,7% na 18,5%, uz beleženje rasta ove premije od 7,4%.

Osnivanje društava za osiguranje i njihove aktivnosti uglavnom su regulisani Zakonom o osiguranju („Sl. Glasnik RS“, br. 139/2014 i 44/2021) i podzakonskim aktima Narodne banke Srbije (NBS).

Ostali značajni zakonski izvori su Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu i Zakon o obligacionim odnosima. Lateralni relevantni zakonski izvor je Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima.

Postojećim propisima kojima se uređuje delatnost osiguranja u Republici Srbiji stvoreni su preduslovi za značajan korak ka daljoj konvergenciji stanja sektora osiguranja u Republici Srbiji nivou razvoja tog sektora u Evropskoj uniji.

Mnoge osiguravajuće kompanije, kao i ostali akteri na tržištu osiguranja, nastoje da svoje usluge prilagode digitalnom okruženju. Ipak, osim tehničkih i kulturoloških izazova, značajnu prepreku predstavlja i postojeća regulativa. Iako su u poslednjim godinama ostvareni značajni pomaci ka uspostavljanju regulatornog okvira pogodnog za digitalno poslovanje, i dalje postoji prostor za unapređenje. To je naročito izraženo u oblasti obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, gde zakonski propisi i dalje zahtevaju izdavanje polisa na unapred definisanim obrascima koje štampa Zavod za izradu novčanica i kovanog novca – Topčider, što faktički onemogućava digitalizaciju ovog segmenta. Takođe, propisi u vezi sa sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorizma dodatno ograničavaju digitalnu prodaju, jer ne uvažavaju predložene izuzetke koji bi omogućili širu primenu digitalnih kanala u prodaji životnog osiguranja u Srbiji.

Pandemija COVID-19 imala je značajan uticaj, jer su rad na daljinu i poslovanje na distanci ubrzali razvoj i prihvatanje digitalnih prodajnih kanala, kao i sveobuhvatniju digitalizaciju poslovanja osiguravajućih društava.

ZAKON O UGOVORU O OSIGURANJU

STANJE

Ugovorno pravo osiguranja regulisano je odredbama Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93, "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 18/2020) iz 1978. godine.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Zakon o obligacionim odnosima jedan od boljih zakona koji je nakon raspada stare države preuzet u svim zemljama okruženja. Ipak, donet je pre više od 40 godina i neki segmenti ne odgovaraju današnjem vremenu.

Razlozi za donošenje posebnog Zakona o ugovoru o osiguranju su višestruki:

- usklađivanje sa promenjenim okolnostima i potrebama tržišta

Kao što je već navedeno, Zakon o obligacionim odnosima je davno donet, a davno je i poslednji put menjan. Tržište osiguranja u tom momentu nije bilo razvijeno u našoj zemlji kao danas, a takođe i svest pojedinaca o značaju osiguranja. Pored navedenog, pojedine odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje regulišu materiju osiguranja su na neki način zastarele i ne prate potrebe tržišta, kao i praksu na nivou Evropske unije, a kojoj i Srbija teži jer ne štite u dovoljnoj meri prava korisnika. NBS je to takođe prepoznala pa su ove odredbe našle mesto u statusnom Zakonu o osiguranju i podzakonskim aktima NBS;

- brže i lakše donošenje zakona i jednostavnije izmene

Svesni smo da je u toku rad na Građanskom zakoniku Srbije i da je ideja da se i odredbe ugovornog prava osiguranja nađu u ovom Zakoniku. Međutim, činjenica je da donošenje ovog Zakonika traje već godinama i da još uvek nije sasvim izvesno kada će biti donet. Potrebe tržišta osi-

guranja, kako ugovarača i osiguranika, tako i osiguravača, zahtevaju što bržu reakciju regulatora i zakonodavca kako bi adekvatni propisi bili dobra osnova za dalji razvoj tržišta. Takođe, promene u ovoj materiji zahtevaju bržu reakciju i mišljenja smo da težak proces izmene propisa ne treba da bude smetnja razvoju tržišta. Svedoci smo da je za vreme pandemije bila pojačana potreba da se izdaju potvrde o osiguranju umesto polisa, da se poveća zaključenje ugovora na daljinu i slično. Budući da će Građanski zakonik obuhvatiti veći obim različitih vrsta građanskog prava, nije realno očekivati da se menja kad god se ukaže potreba za jednim ugovorom. Zbog toga smo mišljenja da je materiju ugovornog prava osiguranja potrebno izdvojiti u poseban zakon.

- usklađivanje sa pravom evropskih zemalja

Poseban Zakon o ugovoru o osiguranju nije nepoznat u svetu (postoji u Nemačkoj, Francuskoj, Italiji, Španiji, Belgiji i brojnim drugim razvijenim zemljama) i pokazao se kao dobro rešenje. Tendencija naše zemlje je da pratimo evropske standarde i težimo ka Evropskoj uniji, te bi donošenje posebnog Zakona o ugovoru o osiguranju bio još jedan korak u tom smeru. Na taj način bili bismo prva država u regionu koja će u ovoj oblasti pratiti razvijene evropske zemlje. Tendencija na nivou Evropske unije, da se materija ugovora o osiguranju izdvojeno reguliše, dovoljan je pokazatelj da treba i u našoj državi da postoji poseban zakon koji će regulisati samo ugovor o osiguranju.

- objedinjenje materije ugovornog prava osiguranja

Pojedine odredbe ugovornog prava osiguranja već se nalaze u drugim propisima i zakonima, a ne samo u Zakonu o obligacionim odnosima (u Zakonu o osiguranju koji je statusni zakon, u podzakonskim aktima NBS, u Zakonu o zaštiti potrošača, u Zakonu o zdravstvenom osiguranju, u Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju i u drugim propisima). Mišljenja smo da bi bilo dobro sistematizovati ih i objединiti u jedan propis. Na taj način bi bila omogućena njihova lakša primena, jer bi se nalazile u jednom propisu. Objedinjenost materije ugovornog prava osiguranja učinila bi ovu oblast lakše dostupnom, a ujedno stvorila uslove da nepoznavanje propisa bude svedeno na minimum. Sveobuhvatnost ove materije u jednom zakonu, svakako bi ostavila minimalnu mogućnost da se u praksi ubuduće pojave pravne praznine.

– značaj ugovora o osiguranju

Na kraju, ali ne manje važno, ne treba zanemariti pravni i ekonomski značaj koje osiguranje ima u savremenom svetu, pa tako i kod nas. Ova oblast je vrlo specifična, a ujedno i kompleksna, pa bi samim tim bilo poželjno da bude regulisana posebnim *lex specialis*, koji bi na objed-

injen način regulisao ugovor o osiguranju i omogućio veću sigurnost pravnog prometa, ostavljajući minimalan prostor za pravne praznine. Pored navedenog, regulisanje materije ugovornog prava osiguranja na jednom mestu bi omogućilo i bolju informisanost građana, a samim tim podiglo i svest o značaju osiguranja jer mu je upravo država dala na značaju donošenjem posebnog zakona.

PREPORUKE SAVETA

- Donošenje posebnog Zakona o ugovoru o osiguranju u kojem bi na jednom mestu bile odredbe ugovornog prava osiguranja. Formiranje radne grupe od renomiranih pravnikâ u ovoj oblasti (istaknuti profesori, stručnjaci, ljudi iz industrije osiguranja, advokati specijalizovani za pravo osiguranja i slično) koji poznaju kako teoriju, tako i praksu, ali i tendencije evropskih zemalja i koji bi dali značajan doprinos razvoju tržišta osiguranja u našoj zemlji.

Kao dobra osnova može biti uzet Nacrt Zakona o ugovoru o osiguranju koji je pripremljen na nivou UOS-a i koji u punoj meri štiti prava i interese korisnika usluge osiguranja u skladu sa najvišim standardima EU.

MEDIJACIJA KAO OBAVEZAN KORAK PRE SUDSKOG SPORA IZ OSIGURANJA

STANJE

Odredbama člana 15. stav 1 Zakona o osiguranju predviđeno je da Narodna banka Srbije posreduje u rešavanju odštetnog zahteva radi sprečavanja nastanka spora iz osnova osiguranja, postupa po prigovoru korisnika usluge osiguranja u vezi s radom društava za osiguranje i štiti prava i interese tih lica. Odredbama stava 2 propisano je da korisnik usluge osiguranja ima pravo na prigovor i zaštitu svojih prava i interesa kod Narodne banke Srbije i u vezi s radom društava za posredovanje u osiguranju, društava za zastupanje u osiguranju, zastupnika u osiguranju i pravnih lica iz člana 98. stav 2. ovog zakona, dok je stavom 4 propisano da Narodna banka Srbije bliže propisuje način zaštite prava i interesa korisnika usluge osiguranja, način posredovanja u rešavanju odštetnih zahteva i podnošenja prigovora korisnika usluge osiguranja, kao i postupanja po tom prigovoru.

Odlukom NBS o postupku po prigovoru korisnika usluge osiguranja propisano je da ukoliko je korisnik usluge osiguranja nezadovoljan odgovorom davaoca usluga po prigovoru ili mu taj odgovor nije dostavljen u roku utvrđenom odlukom NBS, sporni odnos između korisnika i davaoca usluga može se rešiti posredovanjem Narodne banke Srbije. Pored navedenog, ovom Odlukom je propisano da se na postupak posredovanja Narodne banke Srbije ne primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje posredovanje u rešavanju sporova.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja što se tiče izmene zakona. Poboljšanje je primetno na tržištu:

- pojedina društva za osiguranje prepoznala su posredovanje kao efikasan način rešavanja sporova u kojima su aktivno legitimisani, pa pre pokretanja sudskog postupka, iniciraju postupak posredovanja.
- pojedina društva za osiguranje su medijaciju prepoznala i kao efikasan način rešavanja sporova u predmetima u kojima su pasivno legitimisana, pa i u tim predmetima iniciraju ovaj postupak. Nažalost, stranke i dalje u nedo-

voljnoj meri prihvataju učešće u ovim medijacijama

- sve se češće se u ugovornim odnosima, kao način rešavanja spora, primarno navodi medijacija, a sekundarno sud odgovarajuće nadležnosti.
- primetna je namera društava za osiguranje da svoje međusobne sporne odnose rešavaju u postupku posredovanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Određbe o medijaciji nalaze se u okviru člana Zakona o osiguranju koji predviđa zaštitu prava i interesa korisnika usluge osiguranja, ali koje se prvenstveno tiču prigovora. Takođe, odluka NBS koja reguliše posredovanje u osiguranju je ustvari Odluka o postupku po prigovoru korisnika usluge osiguranja. Posredovanju kao takvom, nije dat značaj koji bi u ovoj materiji mogao imati.

Pored navedenog, odlukom NBS je medijacija predviđena kao mogućnost, ali ne i obaveza. Korisnici usluge osiguranja mogu se NBS obratiti pre pokretanja sudskog spora, ali nisu dužni.

Takođe, odredbama člana 149. Zakona o zaštiti potrošača

propisano je da se vansudsko rešavanje potrošačkih sporova, u smislu ovog zakona, ne primenjuje u potrošačkim sporovima koji su predmet ovog zakona, ako je vansudsko rešavanje sporova uređeno posebnim zakonom, a naročito u oblasti pružanja elektronskih komunikacionih usluga, poštanskih usluga, finansijskih usluga, osim finansijskih pogodbi, usluga putovanja.

Shodno navedenom, Zakon o zaštiti potrošača, kada je vansudsko rešavanje potrošačkih sporova u pitanju, ne primenjuje na osiguranje (uređeno posebnim zakonom, odlukom NBS, a i u pitanju je finansijska usluga).

Sve veći broj advokata kada zastupaju korisnike usluge osiguranja podnesu nepotpun zahtev za naknadu/odštetni zahtev, a zatim kada društvo za osiguranje traži dopunu jer objektivno nije u mogućnosti da na osnovu raspoložive dokumentacije donese odluku, pokrene sudski spor. Ovi sporovi se obično završavaju brzo jer advokat u sudskom sporu dostavi ono što je društvo za osiguranje tražilo kao dopunu. Na ovaj način se povećava broj sudskih sporova, povećavaju se troškovi i društava za osiguranje i korisnika usluge osiguranja, stvara se nepoverenje u industriju osiguranja, a sve zbog pojedinaca koji u tome vide brzu i laku zaradu.

PREPORUKE SAVETA

- Predviđanje medijacije u osiguranju kao obaveznog koraka pre pokretanja sudskog spora i usklađivanje propisa u tom smislu, kao i dodatna promocija posredovanja- medijacije kao mirnog načina rešavanja spornih odnosa uz komparativni prikaz prednosti postupka medijacije u odnosu na sudski postupak.

ŽIVOTNO OSIGURANJE – UVOĐENJE PORESKIH OLAKŠICA ZA ŽIVOTNO OSIGURANJE

STANJE

Postojećim Zakonom o porezu na dohodak građana predviđeno je da se zaradom ne smatra premija kolektivnog osiguranja života za slučaj smrti zaposlenog usled bolesti koju poslodavac plaća za sve zaposlene. Ovakvo zakonsko rešenje nije dovoljno za podsticaj životnog osiguranja, uzimajući u obzir da životno osiguranje vrši socijalnu funkciju – pruža finansijsku stabilnost i sigurnost fizičkim licima, obezbeđuje dugoročnu štednju za očuvanje životnog standarda u poznim godinama, dok na ovaj način fizičko lice može obezbediti da u slučaju nepredviđenih životnih okolnosti, ono ili njemu bliska lica ostanu materijalno zbrinuti.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Predlog izmena Zakona o porezu na dohodak građana bi trebalo da podstaknu građane Republike Srbije da samostalno obezbede sredstva za budućnost tokom perioda kada su radno aktivni izdvajanjem dela svojih sredstava koja se u vidu premije uplaćuju društvima za osiguranje.

Pored koristi za fizička lica koja osiguranje ugovaraju, postoje brojne koristi i za državu, pri čemu bi rast ulaganja

u životna osiguranja doveo do povećanja poreskih prihoda, imajući u vidu da su premije osiguranja predmet oporezivanja porezom na dobit društva za osiguranje. Sa druge strane, uplaćivanjem životnog osiguranja došlo bi do poboljšanja životnog standarda korisnika osiguranja, povećanje dohotka dovodi do povećanja potrošnje, a samim tim i više naplate indirektnih poreza (poreza na dodatu vrednost, akciza, carina). Na ovaj način dolazi do priliva sredstava u budžet Republike Srbije koja se mogu koristiti za realizaciju budžetskih ciljeva.

Rast uplata premija životnog osiguranja direktno utiče na razvoj tržišta osiguranja kao bitnog faktora ekonomskog rasta jedne države. Što je tržište osiguranja razvijenije, to će država beležiti brži i veći ekonomski rast. Naime, usled povećane tražnje za proizvodima životnog osiguranja, otvaraju se nova radna mesta u osiguravajućoj industriji (osim smanjenja nezaposlenosti pozitivan efekat je i u rastu sredstava prikupljenih na ime poreza na zarade i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje). Razvoj industrije dovodi do povećavanja broja društava za osiguranje kao bitnih institucionalnih investitora na tržištu. Naime, društva za osiguranje bi prikupljenu premiju investirala u državne obveznice, odnosno emisijom dugoročnih državnih hartija od vrednosti koji prate karakter dugoročnosti ugovora o životnom osiguranju, Republika Srbija bi prikupila značajna sredstva koja bi mogla da koristi za finansiranje infrastrukturnih i drugih projekata od opšteg značaja za razvoj ekonomije. Prikupljanjem premija osiguranja postiže se mobilizacija štednje, koja omogućava preusmeravanje sredstava u projekte koji mogu da generišu veće prinose. Takođe, podizanje svesti kod građana da zaključuju ugovore o životnom osiguranju i njihovo podsticanje kroz predložene izmene, bi obezbedilo i rasterećenje fondova socijalnog osiguranja.

U svetu postoji tendencija da se uvode različiti poreski podsticaji kada je u pitanju oporezivanje prihoda od osiguranja.

PREPORUKE SAVETA

- Uvođenje poreskih olakšica za životno osiguranje u okviru Zakona o porezu na dohodak građana.

UKIDANJE DUPLOG OPOREZIVANJA KOD UNIT LINK PROIZVODA I ULAGANJA U INVESTICIONE FONDOVE

STANJE

Član 8. stav 1. Zakona o osiguranju („Službeni glasnik RS“, br. 139/2014 i 44/2021) definiše vrste životnih osiguranja, među kojima kao posebnu vrstu osiguranja navodi životna osiguranja koja su vezana za jedinice investicionih fondova. Specifičnost ugovaranja osiguranja života koja su vezana za jedinice investicionih fondova, je u tome što se ugovorom o osiguranju ugovarač obavezuje da plaća premiju osiguranja, čiji se štedni deo koristi za kupovinu investicionih jedinica odabranih investicionih fondova. Naime, ugovarač osiguranja prilikom zaključenja ugovora o osiguranju bira kombinaciju investicionih fondova iz ponude društva za osiguranje (u ponudi je definisana struktura ulaganja investicione premije u investicione fondove).

Na zahtev lica koje je osiguranje ugovorilo, društvo za osiguranje je u obavezi da isplati otkupnu vrednost polise ukoliko je od početka osiguranja prošao određeni, ugovoreni period za koji su plaćene premije osiguranja. Broj i vrednost investicionih jedinica se utvrđuju danom podnošenja zahteva za isplatu otkupne vrednosti.

Prilikom povlačenja sredstava društvo za osiguranje

zapravo podnosi zahtev za otkup investicionih jedinica koje je otvoreni investicioni fond dužan da otkupi od njega. U skladu sa trenutno primenljivim odredbama Zakona, prilikom otkupa jedinica od strane investicionog fonda za društvo za osiguranje nastaje kapitalni dobitak (gubitak) utvrđen u skladu sa članovima 27. do 29. Zakona koji ulazi u osnovicu za utvrđivanje poreza na dobit društva za osiguranje. Kapitalni dobitak se utvrđuje kao razlika između prodajne cene koju za jedinice isplaćuje investicioni fond i nabavne cene utvrđene kao neto vrednost imovine otvorenog investicionog fonda po investicionoj jedinici na dan uplate, uvećane za naknadu za kupovinu ukoliko je društvo za upravljanje fondom naplaćuje.

Takođe, prilikom isplate osigurane sume ugovaraču osiguranja bi nastao prihod koji je predmet oporezivanja porezom na dohodak građana u skladu sa trenutno važećim članom 84. Zakona o porezu na dohodak građana. Naime, u skladu sa članom 84. stav 2. ZPDG, oporezivi prihod od osiguranja lica bi predstavljao razliku između iznosa isplaćene naknade iz osiguranja lica i iznosa novčanih sredstva uplaćenih po osnovu premija osiguranja. U konkretnom slučaju, ukoliko bi proizvod broja investicionih jedinica i njihove vrednosti na dan nastupanja osiguranog slučaja ili na dan podnošenja zahteva za otkup u slučaju raskida ugovora bio viši od zbira uplaćenih premija osiguranja, razlika između ova dva iznosa bila bi predmet oporezivanja porezom na dohodak građana po stopi od 15%.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREPORUKE SAVETA

- Imajući u vidu da društvo za osiguranje ima samo formalno vlasništvo nad jedinicama investicionog fonda, odnosno ne može sa njima slobodno raspolagati, pri čemu isplata naknade iz osiguranja fizičkom licu (razlika između osigurane sume koja se dobija prodajom jedinica fonda od strane društva za osiguranje i uplaćenih premija) predstavlja oporeziv prihod fizičkog lica, trebalo bi izmeniti Zakon o porezu na dobit pravnih lica na način koji bi izuzeo prihod ostvaren na prodaji investicionih jedinica za koje je vezano životno osiguranje od obračuna kapitalnog dobitka u poreskom bilansu društva za osiguranje. Na ovaj način se ne otklanja u potpunosti dvostruko oporezivanje, već se samo prihod ostvaren na prodaji ove vrste investicionih jedinica isključuje iz obračuna kapitalnog dobitka, ali je on svakako uključen u oporezivu dobit društva za osiguranje, kao njegov „redovni prihod“.

- Zakon o porezu na dobit pravnih lica bi trebalo izmeniti na sledeći način:
u članu 27. stav 1 tačka 4) nakon reči „u skladu sa zakonom kojim se uređuju investicioni fondovi“ dodaju reči „osim u slučaju otkupa investicionih jedinica za koje su vezana životna osiguranja u skladu sa zakonom kojim se uređuje dobrovoljno osiguranje“.

ZAKON O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANSIR- ANJU TERORIZMA

STANJE

Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma počeo je da se primenjuje 1.4.2018. godine, i ima ozbiljne implikacije na poslovanje društava za osiguranje koje se bave životnim osiguranjima.

Član 8. Zakona, kao izuzetke od obaveze sprovođenja radnji i mera poznavanja i praćenja stranke, ne prepoznaje ugovore o osiguranju života (tzv. „riziko osiguranje“) kako je to bilo definisano u prethodnom Zakonu.

Postoji izrazita disproporcija između zahtevnih administrativnih procedura propisanih Zakonom i podzakonskim aktima, sa jedne strane, i suštinskog doprinosa društva za osiguranje sistemu sprečavanja zloupotrebe poslovnog odnosa u svrhu pranja novca i finansiranja terorizma, sa druge strane, kada su u pitanju kolektivna osiguranja za slučaj smrti (grupno riziko osiguranje).

Kolektivno osiguranje života za slučaj smrti predstavlja vrstu osiguranja gde ugovarač (najčešće poslodavac, udruženje ili banka) ugovara polisu životnog osiguranja za slučaj smrti za veći broj fizičkih lica.

U segmentu kolektivnih osiguranja života nalaze se proizvodi koji imaju jasno definisanu svrhu i namenu poslovnog odnosa:

- kod osiguranja zaposlenih – postoji izražena socijalna funkcija zaštite zaposlenih u slučaju smrti gde poslo-

davac plaća premiju za sve zaposlene i gde osiguranje predstavlja benefit za zaposlene. Poslodavac ne može biti korisnik po polisi osiguranja.

- kod osiguranja penzionera – penzioner plaća premiju u cilju obezbeđenja pokrića osnovnih troškova koje porodica ima u slučaju njegove smrti i u slučaju invaliditeta – isplata % invaliditeta.
- kod osiguranja korisnika kredita – instrument obezbeđenja banke isključivo u slučaju smrti korisnika kredita, gde proizvod nema otkupnu vrednost, niti se može naplatiti osigurana suma u bilo kom drugom slučaju izuzev smrti. U ovom slučaju osiguranje predstavlja zaštitu da će u slučaju smrti korisnika kredita banka biti isplaćena.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Društva za osiguranje su i ranije imala inicijative u pogledu adekvatnosti radnji i mera poznavanja i praćenja stranke kada su riziko osiguranja u pitanju, a pripremljena je i nova inicijativa koja ukazuje na princip zasnovan na riziku u segmentu grupnih riziko osiguranja kako bi se umanjilo izraženo nesvrishodno trošenje resursa kod ove vrste osiguranja, gde postoji neznatan rizik od mogućnosti zloupotrebe u svrhu pranja novca i finansiranja terorizma, a kako bi se resursi usmerili tamo gde je rizik veći.

Ovom inicijativnom se daju argumenti za razmatranje pojednostavljenja propisanih radnji i mera u delu načina utvrđivanja stvarnog vlasnika stranke kod ugovaranja ove vrste osiguranja.

Najznačajnije karakteristike kolektivnih osiguranja života, a ujedno i faktori koji doprinose smanjenju stepena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma su:

1. Osiguranje života za slučaj smrti odnosi se na pokriće isključivo biometrijskog rizika – rizik smrti uz mogućnost ugovaranja dopunskog osiguranja i pokrića biometrijskog rizika invaliditeta
2. Ne postoji mogućnost ugovaranja isplate osigurane sume za slučaj doživljenja isteka osiguranja, već se ugovorena osigurana suma isplaćuje isključivo korisnicima osiguranja za slučaj smrti
3. Osiguranje života za slučaj smrti ne sadrži u sebi štednu komponentu, te stoga ne postoji mogućnost akumulacije sredstava, niti su izdvajanja na ime premije vezana za jedinice investicionih fondova
4. Neizmirivanje obaveza ugovarača osiguranja u pogledu plaćanja premije ima za posledicu raskid ugovora, bez obaveze osiguravača da izvrši povrat uplaćenih sredstava na ime premije
5. Ne postoji mogućnost kapitalizacije sredstava, odnosno smanjenja osigurane sume usled prestanka plaćanja premije, imajući u vidu da je jedina posledica neplaćanja premije raskid ugovora
6. Ne postoji mogućnost ranijeg „povlačenja“ sredstava u toku trajanja ugovora o osiguranju, odnosno ne

postoji mogućnost prevremenog raskida ugovora u cilju ranije isplate sredstava na ime otkupne vrednosti polise, što je tipično pravo ugovarača osiguranja pre nastanka osiguranog slučaja kod proizvođa osiguranja života sa štednom komponentom usled akumulacije sredstava.

7. Ne postoji mogućnost isplate sredstava u toku trajanja ugovora o osiguranju na ime predujma, što je takođe tipično pravo ugovarača osiguranja pre nastanka osiguranog slučaja kod proizvođa osiguranja života sa štednom komponentom usled akumulacije sredstava.

U segmentu koji se odnosi na osiguranje zaposlenih i osiguranje korisnika kredita plaćanje premije realizuje se putem banaka, odnosno plaćanje premije se realizuje preko računa koji je stranka otvorila kod banke u Republici Srbiji.

Kod kolektivnog osiguranja penzionera plaćanje premije se sprovodi putem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, koji sprovodi obustavu iznosa premije za osiguranje života od penzije na osnovu saglasnosti penzionera.

Izrazito nizak iznos premije, koji je tipičan za osiguranja života za slučaj smrti u našoj zemlji, ukazuje u praktičnom smislu na neophodnost posebnog tretmana ovakve vrste osiguranja sa stanovišta sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

PREPORUKE SAVETA

- U cilju pojednostavljenja radnji mera, dajemo predlog da se u članu 6 Pravilnika o metodologiji za izvršavanje poslova u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, doda stav (4) koji glasi: „Izuzetno, kod kolektivnih osiguranja života za slučaj smrti, utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke je, bez obzira na definisane radnje i mere, dovoljno izvršiti na osnovu izjave stranke (ugovarača osiguranja) i proverom podataka u Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika“.

ZAKON O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANSIRANJU TERORIZMA (SPNFT) – POSREDNICI U OSIGURANJU

STANJE

Društva za posredovanje u osiguranju koja se bave poslovima posredovanja u životnim osiguranjima su obveznici Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Prema pokazateljima prikazanim u Izveštaju Narodne banke Srbije za sektor osiguranja za 2023. godinu, posmatrano po kanalima prodaje, najveći deo ukupne premije u 2023. godini ostvaren je preko: društava za osiguranje (61,7%), društava za posredovanje (13,5%), tehničkih pregleda (9,0%), društava za zastupanje (5,2%) i banaka (5,3%). Međutim, kod ukupne premije životnih osiguranja najviše se obezbeđuje putem prodaje: društava za osiguranje (64,4%), banaka (15,9%) i društava za zastupanje (13,4 %). Narodna banka Srbije kroz izveštaj, i ne pravi osvrt na procenat ostvarene premije životnih osiguranja posredstvom posrednika, što navodi na zaključak da je zastupljenost društava za posredovanje u distribuciji životnih osiguranja zanemarljiv.

Ključne činjenice:

1. Sektor osiguranja načelno se ne smatra visoko rizičnim sektorom u kontekstu rizika pranja novca i finansiranja terorizma, prema mišljenjima i zvaničnim izveštajima nadležnih institucija u Evropskoj Uniji, kao i rezultatima prethodno sprovedenih Nacionalnih procena rizika u Republici Srbiji (prema prethodno sprovedenoj Nacionalnoj proceni rizika, sektor osiguranja je svrstan u srednji/srednje nizak rizik od pranja novca)
2. Posrednici u osiguranju po prirodi poslovnog odnosa koji sa klijentima uspostavljaju i obaveza koje preuzimaju prema svojim klijentima, predstavljaju nisko rizičan kanal distribucije osiguranja
3. Proizvod osiguranja „Riziko životno osiguranje“ – osigu-

ranje samo za slučaj smrti, a naročito kada je ugovoren u vidu kolektivnog osiguranja života zaposlenih kod ugovarača osiguranja - pravnih lica, predstavlja zanemarljivo nizak rizik u smislu rizika pranja novca i finansiranja terorizma

4. Po svojim karakteristikama, ovaj proizvod osiguranja, ispunjava sve kriterijume iz Pravilnika o metodologiji za izvršavanje poslova u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Sl. glasnik RS, br. 80/2020 i 18/2022) za svrstavanje u niskorizičan proizvod
5. Kroz zakonsku regulativu, a u skladu sa propisima Evropske Unije i FATF-a, je proklamovan princip „pristupa zasnovanog na proceni rizika“.

Vrlo je bitno napomenuti da posrednik u osiguranju ne naplaćuje premiju osiguranja u ime i za račun osiguravajuće kuće i na taj način ne dolazi direktno u kontakt sa novcem. Takođe, trenutno stanje je takvo da kroz SPNFT proceduru (ocenu rizika pre svega) prolaze i osiguravač i posrednik, za šta nema potrebe, te da u praksi može doći do neusaglašenih procedura koje primenjuju osiguravač i posrednik, tako da može doći do različitih procena rizika – ali na kraju je jedina ispravna (koja dovodi do zaključenja ugovora o osiguranju) ona koju propisuje osiguravač. Na kraju uvećavaju se i sami troškovi za celo tržište te nema koristi od toga da posrednik u osiguranju obezbeđuje prikupljanje dokumentacije od strane klijenta

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Iz svega prethodno navedenog proizilazi da bi riziko životno osiguranje – osiguranje samo za slučaj smrti, a naročito kada se ugovara kao kolektivno osiguranje života, trebalo biti:

1. izuzeto iz obaveza postupanja po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma ili
2. da se u vezi sa njim propiše pravilo primene bitno pojednostavljenih radnji i mera poznavanja i praćenja stranke.

PREPORUKE SAVETA

- Imajući u vidu sve navedeno, a posebno konkretne karakteristike riziko osiguranja života kao finansijskog proizvoda, klijente i korisnike osiguranja kada se riziko osiguranja ugovaraju kao kolektivna osiguranja zaposlenih, kao i karakteristike poslova posredovanja u poslovima životnih osiguranja i činjenicu da se posrednici smatraju niskorizičnim kanalom distribucije osiguranja, smatramo da bi trebalo još jednom razmotriti obim primene Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma na ovaj proizvod osiguranja. Stoga, preporuka Saveta bi išla u dva pravca:

- ponovno razmatranje svih činjenica navedenih u ovoj Inicijativi i eventualnu izmenu Zakona o SPNFT i podzakonskih akata, koje će podržati ideju potpunog izuzimanja predmetnog proizvoda osiguranja od domašaja primene propisa o sprečavanju pranja novca; ili
- kroz izmene Zakona o SPNFT i Pravilnika o metodologiji za izvršavanje poslova u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, predvideti sprovođenje pojednostavljenog postupka utvrđivanja stvarnog vlasnika stranke, kada su u pitanju ugovarači osiguranja - pravna lica ili druge organizacije koji ugovaraju polis kolektivnog osiguranja života za zaposlene/članove. Ovaj pojednostavljeni postupak podrazumevao bi i dalje obavezu utvrđivanja stvarnog vlasnika stranke, ali postupak bi podrazumevao prikupljanje podataka o vlasničkoj strukturi i stvarnim vlasnicima iz izjave zakonskog zastupnika stranke, uz dostavljanje fotokopije relevantnog dokumenta iz koga se mogu prikupiti svi podaci o stvarnom(im) vlasniku(cima). Pored obaveze pribavljanja gore navedenog, svaki obveznik bi bio u obavezi da podatke proveri u Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika i sačuva rezultate pretrage iz ovog registra. Ovim bi se znatno olakšale operativne aktivnosti koje su obveznici u obavezi da sprovedu kada je u pitanju predmetni, izrazito niskorizičan proizvod osiguranja, što je u potpunosti u skladu sa usvojenim risk-based principom.

TRŽIŠTE AUTOOSIGURANJA

Autoosiguranje (AO) je uveliko najvažniji segment tržišta osiguranja (29,1% od ukupne premije u 2022. godini se odnosi na AO) u Srbiji, a tehnički pregledi koje vrše obavezni godišnji pregled svih motornih vozila su svakako najbitniji distribicioni kanali za ove polise osiguranja. Članovima 44. i 45. Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju zabranjuju se isplate bilo kakve provizije ovim tehničkim pregle-

dima – neposredno i/ili preko povezanih lica – koja prelazi 5% bruto premije osiguranja.

POBOLJŠANJA

Pojačan nadzor na tržištu od strane Narodne banke Srbije, što je dovelo do toga da su društva za osiguranje u velikoj meri prilagodila poslovanje zakonskim i podakonskim okvirima u ovoj oblasti.

PREPORUKE SAVETA

- Dozvoliti mogućnost izdavanja polisa obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u elektronskoj formi kao elektronskog dokumenta.

ZAKON O BEZBEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA

STANJE

Poslednjim izmenama Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Sl. glasnik RS", br. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - odluka US, 55/2014, 96/2015 - dr. zakon, 9/2016 - odluka US, 24/2018, 41/2018, 41/2018 - dr. zakon, 87/2018, 23/2019, 128/2020 - dr. Zakon, 76/2023 i 19/2025), definisana su laka električna vozila kao motorna vozila sa najmanje dva točka, sa mehaničkim upravljačem, bez mesta za sedenje, čija trajna nominalna snaga elektromotora nije veća od 0,6 kW, čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 25 km/h i čija masa praznog vozila ne prelazi 35. Dodatno, regulisan je način kretanja lakog električnog vozila biciklističkom stazom, biciklističkom trakom i kretanje ovih vozila u grupi, način vožnje lakog električnog vozila, ograničenja i uslovi pod kojima vozač lakog električnog vozila može koristiti određenu infrastrukturu, zabrana prevoženja drugih lica na lakom električnom vozilu. Takođe, propisana je obaveza korišćenja zaštitne biciklističke kacige za vozača lakog elek-

tričnog vozila, svetloodbojnog prsluka u cilju njegove uočljivosti na putu, kao i zabrana vožnje lakog električnog vozila prilikom prelaženja kolovoza osim na prelazu biciklističke staze, odnosno pešačko-biciklističke staze preko kolovoza.

Sve navedeno nesumnjivo će doprineti većoj bezbednosti prilikom vožnje lakih električnih vozila, kako za vozače, tako i za treća lica. Međutim, Zakonom još uvek nije predviđena obaveza da vlasnici lakih električnih vozila imaju ugovor o obaveznom osiguranju za štete pričinjene trećim licima.

PREOSTALI PROBLEMI

Iako je upotreba lakih električnih vozila poslednjim izmenama Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima u velikom meri regulisana, u praksi i dalje postoji problem u slučaju da se njihovom upotrebom pričiní šteta trećim licima. Ukoliko vlasnik ili lice koje je upravljalo tim vozilom, iz bilo kog razloga ne plati štetu koju je prouzrokovao, oštećena lica ostaju uskraćena za naknadu. Tako dospevaju u neravnotežan položaj u odnosu na lica koja su oštećena bilo kojim drugim prevoznim sredstvom za koje je obavezno ugovoriti osiguranje za štete pričinjene trećim licima (motocikl, putničko vozilo, autobus).

PREPORUKE SAVETA

- Uvesti obavezu osiguranja vlasnika električnih trotineta od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima.

ZAKON O PREVOZU TERETA U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU

STANJE

Zakon o prevozu tereta u drumskom saobraćaju ne predviđa obavezu prevoznika da poseduje polisu osiguranja od profesionalne odgovornosti prevoznika, kao što je to

slučaj sa drugim zemljama.

PREOSTALI PROBLEMI

Prevoznici često nemaju ugovoreno ovo osiguranje tako da naručioci usluga prevoza ne mogu da naplate štetu ukoliko im ih prevoznik prouzrokuje. To može da dovede do velikih šteta za naručioce usluga prevoza jer celokupan tovar može da bude uništen prilikom prevoza.

PREPORUKE SAVETA

- Izmeniti član 7. Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju i predvideti polisu osiguranja od profesionalne odgovornosti prevoznika kao obavezan uslov za dobijanje licence za prevoz.

DOBROVOLJNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

1. ZAKON O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

STANJE

Postojeći Zakon o zdravstvenoj zaštiti ne predviđa mogućnost da pružaoci zdravstvene zaštite putem telefona ili putem on-line konsultacija postave dijagnozu ili prepisu terapiju. Pravilnikom o nomenklaturi zdravstvenih usluga na primarnom nivou zdravstvene zaštite predviđeno samo davanje saveta u telefonskom i internet savetovalištu. Ovaj način pružanja zdravstvene zaštite se pokazao kao potreban, naročito u uslovima pandemije. Dodatno, razvoj tehnologije koji omogućava da zdravstveni radnik i pacijent imaju i vizuelni kontakt, kao i da razmenjuju dokumentaciju elektronski, ide u prilog da je ovaj vid lečenja potrebno omogućiti.

PREPORUKE SAVETA

- Zakonom o zdravstvenoj zaštiti omogućiti da pružaoci zdravstvene zaštite putem telefona ili putem on-line konsultacija postave dijagnozu ili prepisu terapiju.

2. ZAKON O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

STANJE

Primena člana 179. Zakona o zdravstvenom osiguranju (Službeni glasnik Republike Srbije broj 25/2019 i 92/2023) predstavlja smetnju društvima za osiguranje u svakodnevnom radu, pre svega u delu koji se odnosi na bitne podatke o ugovornim stranama, odnosno osiguranicima dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Posledica je da se

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Pacijentima, osiguranicima kako obaveznog, tako i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja nije omogućeno da putem telefona ili on-line konsultacija, dobiju terapiju ili da im bude postavljena dijagnoza. Iz tog razloga su prinuđeni da lično odlaze u zdravstvene ustanove.

Za osiguranike to predstavlja dodatni utrošak vremena, kao i troškova (prevoza). U uslovima pandemije, to je i dodatani rizik od zaražavanja i briga u vezi sa tim rizikom.

Za osiguravače dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja to predstavlja veći trošak. Osiguranik je prinuđen da najpre poseti lekara kako bi mu bilo prepisano šta od dijagnostičkih procedura treba da sprovede. Ukoliko bi telefonska i on-line konsultacija bila dozvoljena, osiguranik bi samo tim putem mogao da stupi u kontakt sa zdravstvenim radnikom. Na ovaj način i trošak za osiguravača bi bio manji jer su te usluge jeftinije od ličnih poseta. Pored toga, pružaju dodatni komfor osiguranicima i njihovo zadovoljstvo je veće.

povećavaju administrativnih troškovi i na strani ugovarača i na strani društava za osiguranje, a sa druge strane, javljaju se slučajevi koji ne odgovaraju potrebama ugovarača osiguranja u vezi sa licima kojima je prestao ugovor o radu odnosno s licima kojima je započeo ugovor o radu u periodu trajanja ugovora o osiguranju.

Članom 182. Zakona predviđeno je da osiguravač izda ispravu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju na osnovu koje se ostvaruju prava iz dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Smisao izdavanja isprave postoji jedino u slučaju kada osiguranik koristi svoja prava iz ugovora

direktno u davaocu zdravstvene usluge u slučaju pokrića troškova lečenja. U slučaju kada osiguranik ostvaruje pravo na isplatu jednokratne naknade kod osiguravača (primer osiguranja za slučaj težih bolesti i hirurških intervencija), isprava o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju nije potrebna osiguravaču kao dokaz da je lice osigurano, što je i definisano Zakonom na sledeći način: *“U slučaju kada se prava iz dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja ostvaruju direktno kod osiguravača, ona se ostvaruju na osnovu polise, odnosno lista pokrića”*.

Iz navedenog sledi da nije logično izdavanje isprave o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju osiguranicima koji istu ne koriste za ostvarivanje svojih prava iz ugovora o osiguranju, ali je obaveza izdavanja isprave ipak propisana Zakonom.

Osim navedenog, postojećim Zakonom o zdravstvenom osiguranju definisano je da je osiguravač dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja Republički fond i društvo za osiguranje, ali nisu predviđene kaznene odredbe za pravna lica, odnosno zdravstvene ustanove koja se bave poslovima dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja preuzimajući rizik morbiditeta uz određenu nadoknadu, iako za to nisu registrovana u skladu sa propisima Republike Srbije.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Kao bitne podatke, a samim tim i obavezne podatke, Zakon je utvrdio i sledeće lične podatke koji su apsolutno irelevantni za ovu vrstu osiguranja u momentu zaključenja ugovora: datum rođenja, adresa prebivališta, odnosno boravišta u Republici Srbiji (ulica i broj, mesto i opština), kontakt (broj telefona ili adresa elektronske pošte). Imajući u vidu propise koji regulišu materiju zaštite podataka o ličnosti, a posebno odredbu člana 5 stav 1 tačka 3 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti (Službeni glasnik Republike Srbije broj 87/2018), koji kao jedno od načela propisuje da podaci o ličnosti moraju biti “primereni, bitni

i ograničeni na ono što je neophodno u odnosu na svrhu obrade (“minimizacija podataka”); smatramo da postoji opravdan osnov za izmenu člana 179. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Takođe, u određenim situacijama društvo za osiguranje zaključuje sa poslodavcima ugovor o kolektivnom dobrovoljnom osiguranju zaposlenih, gde osigurana lica ostvaruju pravo na isplatu naknade iz osiguranja direktno od društva za osiguranje i gde isplaćena naknada nema karakter pokrića troškova lečenja već isplatu satisfakcije. Pre stupanja na snagu Zakona, opisana vrsta osiguranja je zaključivana bez sačinjavanja spiska osiguranika jer je ugovarano pokriće na osnovu zvanične evidencije zaposlenih ugovarača osiguranja. Na opisani način se na efikasan način obezbeđivalo automatsko pokriće za sva lica koja ispunjavaju uslov za svojstvo osiguranika (imaju zaključen ugovor o radu sa poslodavcem), bez potrebe da se posebno prijavljuju u osiguranje, odnosno pokriće je automatski prestajalo za sva lica koja u toku trajanja ugovora o osiguranju izgube svojstvo osiguranika (lica kojima prestane da važi ugovor o radu), takođe bez potrebe da se posebno odjavljuju iz osiguranja. Postojeći član 179 ne dozvoljava takvu mogućnost, a to pored problema koji je opisan u prethodnom stavu i tiče se člana 5 stav 1 tačka 3 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti (Službeni glasnik Republike Srbije broj 87/2018) dovodi i do sledećih problema:

- Povećanja administrativnih troškova kako na strani ugovarača osiguranja, tako i na strani društva za osiguranje zbog neophodnosti ažuriranja spiskova osiguranika tokom trajanja osiguranja (prijave i odjave iz osiguranja se moraju vršiti pisanim putem);
- Pojave slučajeva koji apsolutno ne odgovaraju potrebama ugovarača osiguranja da lice kome je ugovor o radu prestao i dalje ima svojstvo osiguranika ukoliko ugovarač osiguranja nije blagovremeno poslao odjavu iz osiguranja društvu za osiguranje, odnosno da lice koje je zaključilo ugovor o radu nema svojstvo osiguranika ukoliko ugovarač osiguranja nije blagovremeno poslao prijavu u osiguranje društvu za osiguranje.

PREPORUKE SAVETA

- Izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju na način da se:
 - tekst postojećeg člana 179. izmeni i da glasi:
„Ugovor o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju zaključuje se na osnovu prethodne ponude za zaključivanje ugovora o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (u daljem tekstu: ponuda) koju osiguravač daje licu koje želi da zaključi ugovor o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

Ponuda iz stava 1. ovog člana sadrži bitne podatke o osiguranicima dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, datum početka osiguranja, period čekanja osiguranja, kao i datum završetka osiguranja, iznos i rokove plaćanja premije osiguranja, maksimalno ugovorene sume po rizicima pokrića i druge bitne elemente za ugovaranje osiguranja.

Bitni podaci o osiguranicima dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja iz stava 2. ovog člana su:

1. ime i prezime,
2. JMBG, odnosno evidencioni broj za strane državljane.

U slučaju kolektivnog osiguranja ugovarač može podneti jedinstvenu ponudu koja sadrži podatke iz prethodnog stava ovog člana o svakom pojedinačnom licu koje će biti obuhvaćeno kolektivnim osiguranjem.

Ponuda iz stava 1. ovog člana kao i jedinstvena ponuda iz stava 4. ovog člana, kao bitne podatke, sadrži i podatke o prethodnom zdravstvenom stanju osiguranika dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja koji su osiguravaču neophodni za procenu rizika osiguranja.

Izuzetno od odredbi iz ovog člana, kada društvo za osiguranje zaključuje sa ugovaračem osiguranja ugovor o kolektivnom dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju zaposlenih, gde osigurana lica ostvaruju pravo na isplatu naknade iz osiguranja direktno od društva za osiguranje i gde isplaćena naknada nema karakter pokrića troškova lečenja, ugovor o osiguranju se može zaključiti na osnovu zvanične evidencije zaposlenih ugovarača osiguranja.“

- tekst postojećeg stava 1. člana 182. izmeni i glasi:
„Osiguravač je dužan da svakom osiguraniku dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja koji svoja prava iz osiguranja ne koristi direktno kod osiguravača, izda ispravu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju danom izdavanja polise, a najkasnije u roku od 60 dana od dana izdavanja polise.“
- Izmeniti Zakon o osiguranju – uvesti kaznene odredbe za sva lica koja se bave poslovima osiguranja ili se bave poslovima preuzimanja budućih neizvesnih rizika uz određenu nadoknadu bez prethodno dobijene dozvole nadležnih organa.

OSIGURANJE ZAPOSLENIH OD POVREDA NA RADU I PROFESIONALNIH OBOLJENJA

STANJE

Novim Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu ("Sl. glasnik RS", br. 35/2023 (dalje: Zakon) u članu 67. propisano sledeće: „Poslodavac je dužan da zaposlene osigura za slučaj povreda na radu i profesionalnih bolesti, radi obezbeđivanja naknade štete.

Finansijska sredstva za osiguranje iz stava 1. ovog člana padaju na teret poslodavca. Uslovi i postupci osiguranja od povreda na radu i profesionalnih bolesti zaposlenih uređuju se zakonom.“

Takođe, istim Zakonom su propisane i kaznene odredbe za poslodavca ako zaposlene ne osigura za slučaj povreda na radu i profesionalnih bolesti, radi obezbeđivanja naknade štete.

Iz navedenog proističe da je osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja zaposlenih obavezno osiguranje, ali istim Zakonom nije propisana minimalna osigurana suma za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja. Ovakvim zakonskim rešenjem, ostavljeno na volji poslodavcu da samostalno odluči o visini osigurane sume koja će biti element ugovora o osiguranju od povreda na radu i

profesionalnih oboljenja.

U tom slučaju, postavlja se pitanje da li se na ovakav način ugovaranja osiguranja za slučaj povreda na radu i profesionalnih oboljenja, gde nije definisana minimalna osigurana suma, poslodavac oslobađa svoje odgovornosti u slučaju kada zaposleni tokom obavljanja svog zanimanja pretrpi povredu na radu ili zadobije profesionalno oboljenje i da li su zaposleni na adekvatan način zaštićeni u skladu sa ovim Zakonom.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Nije donet ni zakon ni podzakonska akta kojim bi se na pravi način uredilo obavezno osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja.

Članom 67 Zakona o bezbednosti i zdravlja na radu nije definisano da li obaveza poslodavca navedena u stavu 1 ovog člana postoji u periodu do donošenja zakona kojim će biti regulisani uslovi i postupci osiguranja za slučaj povreda na radu i profesionalnih bolesti. Čini se da bi bilo celishodno u ovom smislu dopuniti član 67 Zakona i to u smeru da se obaveza poslodavaca ne vezuje za donošenje novog Zakona, već da ona uvek postoji. Naravno, sumu osiguranja i ostale bitne elemente osiguranja, do donošenja zakona koji bi regulisao ovu materiju, određivao bi sam poslodavac.

PREPORUKE SAVETA

- Uprava za bezbednost i zdravlje na radu da predloži donošenje regulative koja bi precizno definisala minimalnu sumu osiguranja, kao i detaljno normiranje uslova i postupka osiguranja od povreda na radu i profesionalnih bolesti, uključujući sve ključne elemente polise osiguranja. Navedeno je neophodno radi obezbeđivanja efikasne i sveobuhvatne zaštite zaposlenih. Ovakva regulativa treba da bude usklađena sa javnim interesom, interesima zaposlenih i osnovnim namerama zakonodavca prilikom uvođenja ove obavezne vrste osiguranja.

ZAKON O JAVNIM NABAVKAMA I PORTAL JAVNIH NABAVKI

STANJE

Zloupotrebom instituta kriterijuma za izbor privrednog subjekta u postupcima javnih nabavki koji za predmet imaju usluge osiguranja naručioci narušavaju konkurenciju i onemogućavaju učešće u postupcima ovih javnih nabavki društvima za osiguranje koji adekvatno mogu da pruže uslugu osiguranja koja je predmet javne nabavke. Imajući u vidu da društva za osiguranje delatnost obavljaju na osnovu dozvole Narodne banke Srbije kao nadzornog organa i da su društva za osiguranje pod stalnim nadzorom Narodne banke Srbije za iste se smatra da mogu da pruže svaku uslugu osiguranja na teritoriji Srbije. Naročito je bitno istaći da su Zakonom osiguranju vrlo strogo pripisani svi uslovi za obavljanje delatnosti osiguranja a naročito: minimalni kapital, akti poslovne politike, organizaciona, kadrovska i tehnička osposobljenost društava, tehničke rezerve, garantne rezerve, margina solventnosti, samoprdržaj, itd..

Dodatno, dešava se da Naručioci narušavaju konkurenciju tako što iz pojedinih oblasti koje su definisane posebnim propisima (zakonima ili podzakonskim aktima – npr

poverljivost, adekvatnost informacionog sistema, stručni i organizacioni kadar, zaštiti životne sredine) postavljaju kao kriterijume strože uslove nego što propisi nalažu i što je apsolutno neutemeljeno.

Smatramo da je potrebno precizirati da se ekonomski i finansijski kapacitet može ceniti samo na osnovu parametara koji potvrđuju ekonomski i finansijski kapacitet a ne neke druge poslovne pokazatenje. U praksi naručioci određuju kao finansijski kapacitet kriterijume koji nemaju veze sa finansijskim kapacitetima društava za osiguranje i time sa namerom narušavaju konkurenciju i diskriminišu pojedina društva za osiguranje.

Kod usluga osiguranja je specifično što su rokovi za rešavanje zahteva za isplatu naknada iz osiguranja definisani Zakonom o obligacionim odnosima i Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju i to kao prilično kratki, tako da bi definisanje dužih rokova za izvršenje usluge bilo suprotno propisima a definisanje kraćih rokova bi bilo necelishodno i neprimenljivo budući da rok za rešavanje zahteva zavisi od dostavljanja adekvatne dokumentacije i prijave nastalog osiguranog slučaja.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREPORUKE SAVETA

Izmena/dopuna sledećih odredbi Zakona o javnim nabavkama: član 114, član 116 i član 132 na sledeći način:

- Dodati u članu 114, posle stava 5 novi stav 6 koji bi glasio:
„Za privredne subjekte koji obavljaju delatnost koja je predmet javne nabavke na osnovu posebne dozvole (licence) nadležnog organa na teritoriji Republike Srbije se smatra da ispunjavaju sve kriterijume za izbor privrednog subjekta iz stava 1 ovog člana, i naručilac za javne nabavke takvih usluga ne može da određuje posebne kriterijume prilikom sačinjavanja javnog poziva i konkursne dokumentacije“
- Dodati u članu 114, posle novog stava 6 novi stav 7 koji bi glasio:
„Ukoliko su posebnim propisima za pojedine oblasti predviđeni uslovi koji privredni subjekti treba da ispunjavaju, Naručilac ne može kao kriterijume za izbor određivati posebne uslove iz ovih oblasti“
- Dodati u članu 116, posle stava 7 dodaje se novi stav 8:
„Finansijski i ekonomski kapacitet se isključivo može ceniti na osnovu finansijskih i ekonomskih pokazatelja privrednih subjekata, ne i nekih drugih pokazatelja i parametara koje nemaju veze sa finansijskom i ekonomskom oblasti.“

- Dodati u članu 132 Zakona, posle stava 2 novi stav 3 koji bi glasio:
„Ukoliko je posebnim zakonom za neke usluge i radove predviđen rok za izvršenje određene usluge i/ili radova, Naručilac ne može određivati rok za izvršenje takve usluge/radova kao kriterijim za određivanje ekonomski najpovoljnije ponude“.

PODACI O PRIGOVORIMA NA RAD DRUŠTAVA ZA OSIGU- RANJE I DRUŠTAVA ZA UPRAV- LJANJE DOBROVOLJNIM PENZI- JSKIM FONDovima

STANJE

Narodna banka Srbije na kvartalnom nivou objavljuje podatke o prigovorima na rad društava za osiguranje i društava za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima. Ovaj izveštaj sadrži ukupan broj prigovora izjavljenih NBS, ali ne sadrži ukupan broj prigovora izjavljen društvima za osiguranje.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREPORUKE SAVETA

- S obzirom da su društva za osiguranje dužna da na kvartalnom nivou dostavljaju NBS podatke o broju prigovora primljenih u prethodnom kvartalu, NBS već poseduje ove podatke i mišljenja smo da bi vrlo lako, bez mnogo dodatnih napora mogli i te podatke da objavljuju u navedenom izveštaju kako bi i oni bili dostupni javnosti.

UGOVARANJE GOTOVINSKIH KREDITA BANAKA POSRED- STVOM DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

STANJE

Građanima su usluge banaka dostupne u okviru mreža poslovnica, dok posredstvom zaposlenih zaduženih za rad na terenu u značajno manjoj meri.

Društva za osiguranje sada nemaju mogućnost da u ulozi posrednika/zastupnika banaka pruže građanima i pravnim licima određene bankarske usluge koje bi mogle

biti realizovane u celini, ili delom, od strane društava za osiguranje. Primer je zaključivanje ugovora o gotovinskim kreditima. Ovakva praksa je već prisutna u nekim zemljama Evrope, a poznata je pod nazivom „insurance banking“.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Za razliku od većine osiguravajućih kuća banke uglavnom nemaju značajan broj prodavca zaduženih za terenski rad (izvan poslovnica). Osim toga, određene banke nemaju ni široko razvijenu distributivnu mrežu pa njihova ponuda izostaje na nekim delovima teritorije, što određenom broju građana i pravnih lica uskraćuje mogućnost da se neposredno upoznaju sa uslovima za korišćenje određenog bankarskog produkta, i da zaključe ugovor o korišćenju istog. Gotovinski krediti su jedan od primera takvih produkata, a imaju masovni karakter i značaj kako za bankarski sektor tako i za klijente.

Ukoliko bi se obezbedile regulatorne mogućnosti društva za osiguranje bi mogla da za račun banaka posreduju/zastupaju kod zaključivanja gotovinskih kredita. Kroz svoju mrežu poslovnica, kao i preko zaposlenih u prodaji osiguranja, društva za osiguranje bi ostvarivala pozitivan uticaj na finansijsko tržište i njegove učesnike:

- Ostvarila bi se dodatna dostupnost bankarskih usluga na tržištu što je značajno pre svega za bankarske usluge masovnog karaktera poput gotovinskih kredita. Kroz saradnju sa osiguravajućim društvima, banke koje nemaju svoje poslovnice u mestima u kojima osiguravajuća društva imaju, ili ih pokrivaju zaposleni u prodaji osiguranja, učinile bi svoje usluge dostupnim i tim građanima, preduzetnicima i malim i srednjim preduzećima. Time bi se stvorila i dodatna konkurentnost na tržištu, a što bi klijentima dalo mogućnost da sagledaju širu ponudu gotovinskih kredita i izaberu banku čija je usluga najadekvatnija za njih;
- Na ovaj način klijenti ne bi morali da putuju van svog mesta boravka / poslovnog sedišta do mesta u kojima se nalaze poslovnice banke radi zaključenja ugovora. Ostvarila bi se bolja informisanost klijenata po

pitanju ponude bankarskih usluga. Sve informacije bi dobili posredstvom zaposlenih u društvima za osiguranje nakon čega bi bili u mogućnosti i da zaključne ugovore. Ovo bi klijentima smanjilo vreme potrebno da ovo obave, a troškovi putovanja bi izostali jer bi uslugu dobili na licu mesta;

- Klijenti bi mogli da informacije dobijaju direktno od strane zaposlenih u osiguravajućem društvu, čak i van uobičajenog radnog vremena poslovnica banke, tj. u slobodno vreme klijenata. Već prepoznatljiva, pozitivna praksa kod pružanja informacija o osiguravajućim produktima i zaključivanju istih mogla bi se primeniti i kod zaključivanja ugovora o gotovinskim kreditima zahvaljujući prepoznatljivoj fleksibilnosti zaposlenih u osiguranju koji aktivnosti obavljaju dominantno na terenu;
- Zaposleni u osiguranju bi putem mobilnih elektronskih uređaja (telefoni, tableti, lap-topovi) mogli da preko interneta pristupe web aplikacijama banke za kalkulacije i izrade informativne ponude čime bi na licu mesta pružili klijentima sve podatke o bankarskoj usluzi za koju su zainteresovani. Ovo bi bilo posebno korisno za klijente koji nisu skloni da do ovakvih i sličnih informacije dolaze putem interneta i posetom web sajtova banaka, odnosno koji ne preferiraju upotrebu digitalne tehnologije u informisanju o finansijskim uslugama ili joj nisu vični;
- Postojeći klijenti društava za osiguranje – ugovarači osiguranja, imali bi dostupnu još jednu finansijsku uslugu kod društava za osiguranje što bi im dodatno olakšalo informisanje i ugovaranje ovih finansijskih produkata. To bi takođe doprinelo i povećanju finansijskog obrazovanja i finansijske pismenosti korisnika finansijskih usluga;
- Dodatno angažovanje zaposlenih u prodaji osiguranja bi doprinelo ekonomičnosti poslovanja društava za osiguranje, kao i isplativosti postojeće mreže poslovnica;
- Prilikom prodaje nekih proizvoda osiguranja čije premije imaju relativno veće iznose (npr. osiguranje poljoprivrednih useva i sl.) omogućilo bi se brže i efikasnije odobravanje gotovinskog kredita za plaćanje premije osiguranja čime bi ovaj vid zaštite imovine ugovaračima osiguranja bio još dostupniji;

- Proširivanjem angažovanja zaposlenih u prodaji u društvima za osiguranje i mogućnost dodatne zarade, posledično bi doprinelo povećanju atraktivnosti osiguravajućeg sektora za zapošljavanje i, u krajnjoj instanci, povećavanje ukupnog broj zaposlenih na poslovima prodaje osiguranja;
- Banke koje bi proširile kanale distribucije kroz učešće društava za osiguranje ostvarile bi dodatnu konkurentsku prednost u određenim segmentima tržišta, niže troškove distribucije u odnosu na neke tradicionalne kanale, kao i pozitivan imidž na tržištu.

Pozitivna praksa prema kojoj neke finansijskih usluga koje su tradicionalno bile vezane samo za banke su postale dostupne i preko nekih drugih finansijskih institucija potvrđuje da se može očekivati doprinos od uključivanja društava za

osiguranje u proširenje distributivnih kanala banaka. Jedan od primera su platne usluge poput novčanih doznaka koje su dostupne ne samo u bankama, već i kod nekih drugih finansijskih institucija.

S druge strane bankama je već omogućeno da obavljaju poslove zastupanja u osiguranju, poznato pod nazivom bankoosiguranje. To doprinosi dostupnosti usluga osiguranja što klijentima olakšava proces ugovaranja kredita. Na jednom mestu - u poslovnici banke, a u pojedinim slučajevima i preko web i mobilnih aplikacija, klijenti mogu da ugovore i određena osiguranja života ili neživotna osiguranja koja su namenjena obezbeđivanju otplate kredita. Na ovaj način, kroz saradnju banaka i osiguravajućih društava, građanima se pruža celovita usluga i smanjuje se vreme potrebno za ugovaranje što predstavlja dobru praksu prisutnu duži niz godina i u Srbiji.

PREPORUKE SAVETA

Omogućiti društvima za osiguranje da njihovi zaposleni u prodaji mogu da zastupaju/posreduju kod zaključenja ugovora o gotovinskim kreditima kroz sledeće promene propisa:

- Zakon o osiguranju
 - U članu 24 Zakona o osiguranju dodati odredbu da pored poslova osiguranja i ostalih poslova koji su tu navedeni, društvo za osiguranje može da obavlja poslove zastupanja/posredovanja kod zaključivanja ugovora o kreditu, na osnovu dozvole Narodne banke Srbije.
- Podzakonska akta Narodne banke Srbije
 - Potrebno je izmeniti Odluku o sprovođenju odredaba zakona o osiguranju koje se odnose na izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja/reosiguranja i pojedinih saglasnosti Narodne banke Srbije kako bi se istima utvrdili uslovi pod kojima bi društvo za osiguranje moglo da se bavi ovim poslovima.

SUBVENCIJA ZA OBAVEZNO OSIGURANJE ZAGAĐIVAČA ČIJA POSTROJENJA ILI AKTIVNOSTI PREDSTAVLJAJU VISOK STEPEN OPASNOSTI PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU ZA SLUČAJ ŠTETE PRIČINJENE TREĆIM LICIMA USLED UDESA

STANJE

Zakonom o zaštiti životne sredine, članom 106, propisana je obaveza da se Zagađivač mora osigurati od odgovornosti za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa, ukoliko njegovo postrojenje ili aktivnost predstavlja visok stepen opasnosti po zdravlje ljudi i životnu sredinu. U smislu ovog zakona, udes je iznenađujući i nekontrolisani događaj koji nastaje oslobađanjem, izlivanjem ili rasipanjem opasnih materija, obavljanjem aktivnosti pri proizvodnji, upotrebi, preradi, skladištenju, odlaganju ili dugotrajnom neadekvatnom čuvanju.

Istim zakonom propisana je i da će pravno lice biti kažnjeno novčanom kaznom od 1.500.000 do 3.000.000 dinara ukoliko ne osigura se za slučaj štete pričinjene trećim licima, dok je za odgovorno lice u pravnom licu za isti privredni prestup propisana novčana kazna od 100.000 do 200.000 dinara.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Zakonom o zaštiti životne sredine propisana je obaveza da Zagađivač ima polisu osiguranja od odgovornosti, kao i sankcija ukoliko je nema. Međutim, Zakon nije predvideo koja je minimalna suma osiguranja po ovim polisama. Imajući u vidu da je zakonodavac obavezu osiguranja vezao za "aktivnost koja predstavlja visok stepen opasnosti po zdravlje ljudi i životnu sredinu", evidentno je da posledice ovih šteta mogu biti visoke i da mogu istovremeno izazvati štetu većem broju lica. U tom smislu, čini se da je potrebno definisati minimalnu ukupnu sumu osiguranja ili minimalnu sumu osiguranja po štetnom događaju, da bi se zaista postigla svrha zaštite koja je predviđena članom 106 Zakona. Sa druge strane, ukoliko minimalna suma osiguranja nije propisana, dolazimo u situaciju da se obaveza iz člana 106 Zakona može ispuniti zaključivanjem polise osiguranja od odgovornosti sa bilo kojom sumom osiguranja (npr. na 1.000,00 evra, čime je ispunjena forma propisana Zakonom, ali ne i suština zakonske odredbe, budući da ove štete mogu biti i najčešće jesu, daleko veće).

Dodatno, Zakonom o zaštiti životne sredine nije predviđena mogućnost subvencionisanja ove vrste osiguranja od strane države, iako je interes države, između ostalog zaštita zdravlja ljudi i životne sredine. Uvođenje subvencije kod ove vrste osiguranja bi državi omogućilo bolju kontrolu nad ispunjenjem obaveze iz člana 106 Zakona, a Zagađivačima bi bio dodatni podsticaj da ugovaraju osiguranje od odgovornosti na veće sume osiguranja.

PREPORUKE SAVETA

- Izmeniti član 106 Zakona o zaštiti životne sredine na način da se odredi minimalna visina osigurane sume po polisama osiguranja od odgovornosti za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa. Podzakonskim aktima definisati mogućnost subvencionisanja za osiguranje iz člana 106 Zakona o zaštiti životne sredine, uslovi i visina subvencije.

SUBVENCIJA ZA KASKO OSIGURANJE VOZILA NA ELEKTRIČNI POGON, KAO I VOZILA KOJA UZ MOTOR SA UNUTRAŠNJIM SAGOREVANJEM POKREĆE I ELEKTRIČNI POGON (HIBRIDNI POGON)

STANJE

U cilju podsticanja ekološki prihvatljivog vida transporta doneta je Uredba o uslovima i načinu sprovođenja subvencionisane kupovine novih vozila koja imaju isključivo električni pogon, kao i vozila koja imaju hibridni pogon, kojom se uređuju uslovi i način sprovođenja subvencionisane kupovine ovih vozila. Kroz ovu Uredbu Država je dala

podsticaj pravnim licima, preduzetnicima i fizičkim licima da prilikom kupovine novih vozila izaberu vrste vozila koje doprinose čistijem vazduhu (jer oni ne ispuštaju štetne materije u okolinu- CO2, ozon, olovo..), a samim tim pomažu očuvanje životne sredine.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Iako Država daje podsticaj za kupovinu vozila na električni i na hibridni pogon, nije propisana subvencija prilikom ugovaranja kasko osiguranja za ova vozila. Imajući u vidu da su u pitanju vozila koja se ne proizvode u Republici Srbiji, da je broj ovlašćenih servisa koja vrše popravku ovih vozila ograničen, a da je ograničen i broj alternativnih servisa, kao i da svaka šteta na ovakvom vozilu može biti veoma visoka, uvođenje subvencije za kasko osiguranje ovih vozila bi, uz već dat podsticaj za kupovinu, doprinelo da se ljudi prilikom kupovine novih automobila opredele za auto na električni ili hibridni pogon.

PREPORUKE SAVETA

- Uredbom o uslovima i načinu sprovođenja subvencionisane kupovine novih vozila koja imaju isključivo električni pogon, kao i vozila koja imaju hibridni pogon, predvideti mogućnost subvecionisanja za kasko osiguranje u cilju daljeg podsticaja ovih ekološki prihvatljivih prevoznih sredstava.

SUBVENCIJA ZA OSIGURANJE STANOVA I POSLOVNIH PROSTORA U ZGRADAMA SA ENERGETSKIM PASOŠEM, KAO I ZA OSIGURANJE KUĆA KOJE IMAJU SOLARNE PANELE

STANJE

Energetski pasoš je sertifikat o energetskim svojstvima zgrade koji sadrži izračunate vrednosti potrošnje energije u okviru određene kategorije zgrada, energetski razred i preporuke za poboljšanje energetskih svojstava zgrade. Energetski pasoš moraju imati sve nove zgrade, kao i postojeće zgrade koje se rekonstruišu, adaptiraju, saniraju ili energetski saniraju, osim zgrada koje Pravilnikom o uslovima, sadržini i načinu izdavanja sertifikata o energetskim svojstvima zgrada izuzete od obaveze energetske sertifikacije.

Unapređenje energetske efikasnosti u zgradama doprinosi zaštiti životne sredine i smanjenju emisije gasova staklene bašte koji nastaju sagorevanjem energenata za grejanje, odnosno hlađenje prostora, pripremu sanitarne tople vode.

Pored toga, primetna je aktivnost države u sufinansiranju za ugradnje solarnih panela za proizvodnju električne energije na porodičnim kućama. Država na ovan način daje podsticaj korišćenju nezagađujućih i obnovljivih izvora energije i drugih resursa.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Iako država kroz skorašnje aktivnosti usmerene na utvrđivanje energetske efikasnosti i sufinansiranja za ugradnje solarnih panela, doprinosi zaštiti životne sredine i smanjenju emisije gasova staklene bašte, čini se da je svest o značaju upravo ovakvih aktivnosti u društvu još uvek izostala. Prvenstveno, zbog nedovoljne informisanosti, a kasnije i zbog toga što su bilo koje investicije usmerene u ovom smeru i dalje jako skupe i mnogim prosečnim građanima Republike Srbije- nedostupne. U tom smislu čini se da bi subvencionisanje države prilikom osiguranja stanova i poslovnih prostora u zgradama sa energetske pasošem kategorije A+, A ili B, kao i kod osiguranja kuća koje imaju solarne panele, bio dodatni podsticaj unapređenu energetske efikasnosti i uštede električne energije.

PREPORUKE SAVETA

- Podzakonskim aktima predvideti mogućnost subvencionisanja prilikom osiguranja stanova i poslovnih prostora u zgradama sa energetske pasošem kategorije A+, A ili B, kao i kod osiguranja kuća koje imaju solarne panele.

SUBVENCIJA PRILIKOM OSIGURANJA IMOVINE/OPREME ZA PRAVNA LICA REGISTROVANA U AGENCIJI ZA PRIVREDNE REGISTRE POD ŠIFRAMA KOJE SE ODOSE NA RECIKLAŽU I UPRAVLJANJE OTPADOM

STANJE

Reciklaža je proces prerade već upotrebljene materije radi njenog daljeg korišćenja. Ovaj proces čini sakupljanje, izdavanje, prerada i izrada novih proizvoda od već korišćenih materijala. Reciklažom starog materijala štiti se životna

sredina, smanjuje otpad i štede prirodni resursi. Kako svest o reciklaži i njenim benefitima u Srbiji nije na poželjnom nivou, može biti korisno i opravdano razmišljati o merama subvencije koje se odnose na privredna društva koja se bave ovim delatnostima.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

Tačkom 38 i 39 Uredbe o klasifikacije delatnosti određene su šifre delatnosti za privredna društva koja se bave reciklažom i upravljanjem otpadom (npr. 38.32 ponovna upotreba razvrstanih materijala, 38.31- demontaža olupina...). Država je već prepoznala potrebu za dodeljivanjem podsticajnih sredstava za privredna Društva koja se bave ovim delatnostima, ali u trenutnoj zakonskoj regulativi nije predviđena mogućnost subvencionisanja prilikom osigu-

ranja imovine/opreme ovih privrednih društava. Takođe, budući da se mnoga od ovih privrednih društava bave manipulacijom opasnih i otrovnih materija, te da samo

vršenje delatnosti može da se podvede pod opasnu delatnost, potreba za subvencionisanjem prilikom osiguranja postoji i kod osiguranja od odgovornosti.

PREPORUKE SAVETA

- Podzakonskim aktima predvideti mogućnost subvencionisanja prilikom osiguranja od odgovornosti privrednih društava koji su u Agenciji za privredne registre registrovani pod šiframa koje se nalaze u tačkama 38 i 39 Uredbe o klasifikaciji delatnosti, kao prilikom osiguranja imovine/opreme ovih privrednih društava.

SUBVENCIJA PRILIKOM OSIGURANJA IMOVINE/OPREME ZA TURISTIČKE/SMEŠTAJNE OBJEKTE KOJI IMAJU OZNAKU „TRAVEL SUSTAINABLE LEVEL 1, 2, 3“

STANJE

Kriterijumi Globalnog saveta za održivi turizam zasnivaju se na četiri glavne teme: efektivno planiranje u oblasti održivog razvoja, maksimalno povećanje društvenih i ekonomskih pogodnosti za lokalnu zajednicu, jačanje kulturnog nasleđa i smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu. Ovi kriterijumi, između ostalog, služe kao osnovne smernice za turističke/smeštajne objekte svih veličina kako bi poslovali na održiviji način. Da bi određeni turistički/smeštajni objekat dobio oznaku „održiv“ mora da se aktivno bavi smanjenjem potrošnje plastike, smanjenjem potrošnje vode, smanjenjem prehrambenog otpada, smanjenjem potrošnje energije, dobrobiti životinja kao i uspostavljanjem ravnoteže između održivosti i bezbed-

nosti, te da dobije sertifikat za svoj turistički/smeštajni objekat.

Budući da sve navedeno doprinosi zaštiti životne sredine, čini se da postoji prostor za uvođenje subvencija prilikom osiguranja turističkih/smeštajnih objekata sa oznakama Travel sustainable level 1, 2 ili 3.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja

PREOSTALI PROBLEMI

Potražnja za održivim smeštajima raste iz godine u godinu. Na osnovu javno dostupne statistike utvrdili smo da je 71% putnika širom sveta je izrazilo želju da putuje na održiviji način, dok je 70% putnika širom sveta navelo da bi izabralo održivi smeštaj, nezavisno od toga da li traži takav objekat ili ne, dok čak 78% putnika širom sveta namerava u narednom periodu namerava da boravi u održivom smeštaju. Međutim, u ovom segment je informisanost i dalje prilično niska, pa je 31% putnika navelo da nije ni znalo da takvi objekti postoje, a 29% je reklo da i dalje ne zna kako da ih pronađe. Osim što je primetan nedostatak edukacije u ovom smislu, primetno je i da nedostaje podrška Države za one ljude koji turizmom reše da se bave na „zdraviji“ način.

PREPORUKE SAVETA

- Podzakonskim aktima predvideti mogućnost subvencionisanja prilikom osiguranja imovine/opreme za turističke/smeštajne objekte koji imaju oznaku Travel sustainable level 1, 2 ili 3.

SUBVENICIJA ZA OSIGURANJE USEVA I ŽIVOTINJA ZA ORGANSKU PROIZVODNJU

STANJE

Zakonom o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju podsticaj je definisan kao "sredstva obezbeđena u budžetu Republike Srbije, kao i sredstva obezbeđena iz drugih izvora koji se dodeljuju poljoprivrednim gazdinstvima i drugim licima u skladu sa ovim zakonom u funkciji ostvarivanja ciljeva poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja". Zakonom su određene vrste podsticaja, obim, namena i raspodela po vrsti podsticaja, kao i ko sve ostvaruje pravo na ove podsticaje.

Članom 38. istog zakona definisani su podsticaji za organsku biljnu proizvodnju, kao i za organsku stočarsku proizvodnju, uz uslov da pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice

- nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva ima sertifikat da je njegova proizvodnja organska u skladu sa propisima kojima se uređuje organska proizvodnja.

Na osnovu ovog Zakona, Vlada Republike Srbije donosi Uredbu o raspodeli podsticaja za svaku godinu.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja

PREOSTALI PROBLEMI

Iako Zakon u okviru podrške programima koji se odnose na očuvanje i unapređenje životne sredine i prirodnih resursa jeste obuhvatio i podsticaje za organsku biljnu i organsku stočarsku proizvodnju, čini se da ostaje prostor za dodatni podsticaj u vidu subvencije za osiguranje useva i životinja i to u iznosu od 100%. Na ovaj način bi se poljoprivrednicima pružila sigurnost u slučaju elementarnih nepogoda, te mogućnost da povećaju ulaganja u svoju organsku proizvodnju.

PREPORUKE SAVETA

- Izmeniti Zakon o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju na način da se u okviru podsticaja za očuvanje i unapređenje životne sredine i prirodnih resursa, u delu koji se odnosi na organsku proizvodnju, predvidi subvencija u iznosu od 100% za osiguranje useva ili životinja, onim pravnim licima, preduzetnicima ili fizičkim licima - nosiocima porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji imaju sertifikat o organskoj proizvodnji.

ODLUKA O STICANJU ZVANJA I USAVRŠAVANJU OVLAŠĆENIH POSREDNIKA I OVLAŠĆENIH ZASTUPNIKA U OSIGURANJU

STANJE

Poslovi prodaje obaveznog osiguranja koje obavljaju tehnički pregledi ne smatraju se poslovima zastupanja u osiguranju i u odnosu na tehničke preglede ne primenjuju se odredbe Zakona o osiguranju. Tehničkim pregledima nije ekonomski isplativo da ulažu sredstva u obuku za polaganje ispita za sticanje ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za svoje zaposlene koji obavljaju poslove prodaje obaveznog osiguranja. Razlog tome je velika frekvencija zaposlenih koji obavljaju te poslove i koji često menjaju poslodavca, a sa druge strane trajanje obuke, cena obuke i prateći troškovi koje sa sobom nosi sticanje zvanja ovlašćenog zastupnika u osiguranju.

Imajući u vidu da prihodi koje tehnički pregledi ostvaruju od provizije za poslove prodaje obaveznog osiguranja ne opravdavaju tolika ulaganja, tehnički pregledi ne ulažu u svoje zaposlene u tom smislu, što posledično dovodi do toga da društva za osiguranje dobar deo distribucije ove vrste osiguranja obavljaju preko svojih zaposlenih, što sa sobom povlači veće troškove pribave.

ranja obavljaju preko svojih zaposlenih, što sa sobom povlači veće troškove pribave.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja

PREOSTALI PROBLEMI

Odgovornost ovlašćenih lica zaposlenih na tehničkim pregledima niža je u odnosu na odgovornost prilikom zaključenja bilo koje druge vrste osiguranja (npr. životnog osiguranja gde se po pravilu zaključuje višegodišnji ugovor sa specifičnostima poput otkupa, kapitalizacije, matematičke rezerve što prosečnom korisniku usluge osiguranja nisu poznati termini).

U tom smislu čini se da zahtevi za dobijanje ovlašćenja za lica koja na tehničkim pregledima obavljaju poslove prodaje obaveznog osiguranja, ne treba da budu izjednačeni sa uslovima koje treba da ispune lica koja stiču ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za druge vrste osiguranja i koja će obavljati poslove zastupanja u osiguranju u okviru organizacija koje obavljaju delatnost zastupanja u osiguranju. Tehnički pregledi nisu organizacije koje obavljaju delatnost zastupanja u osiguranju, te zahtevi koji se nameću zaposlenima na tehničkim pregledima u vezi s sticanjem ovlašćenja za obavljanje poslova prodaje obaveznog osiguranja ne opravdavaju izjednačavanje njihovih ovlašćenja sa ovlašćenjima lica koja obavljaju poslove zastupanja u osiguranju.

PREPORUKE SAVETA

- Odluku o sticanju zvanja i usavršavanju ovlašćenih posrednika i ovlašćenih zastupnika u osiguranju („Službeni glasnik RS“ br. 38/2015 i 11/2017) - dalje Odluka NBS, potrebno je izmeniti na način da definiše uslove pod kojima zaposleni na tehničkim pregledima mogu dobiti ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, pri čemu je potrebno da ti uslovi za sticanje zvanja, kao i način usavršavanja, budu jednostavniji od uslova za sticanje zvanja drugih ovlašćenih zastupnika i da bude definisano da se ovlašćenje dato pod tim „olakšanim“ uslovima odnosi samo na prodaju Polisa obaveznog osiguranja vlasnika motornih vozila za štetu pričinjenu trećim licima. Opisanim izmenama bi distribucija Polisa obaveznog osiguranja vlasnika motornih vozila za štetu pričinjenu trećim licima na tehničkim pregledima, koji vrše obavezni godišnji pregled svih motornih vozila i najbitniji su distribicioni kanal za ovu vrstu osiguranja, bila daleko povećana, uz istovremeno smanjene troškove pribave društvima za osiguranje, uz zadržavanje postojećeg nivoa zaštite korisnika usluge osiguranja.
- Ukoliko bi Odluka NBS bila izmenjena na predloženi način, interes korisnika usluge osiguranja ne bi bio ugrožen, niti bi kvalitet pružene usluge od strane ovlašćenih lica zaposlenih na tehničkim pregledima bio smanjen. U prilog ovome govori činjenica da bi ta lica prodavala samo ovu vrstu osiguranja za koju bi svakako stekla ovlašćenje izdato od strane NBS. Takođe, Uslovi osiguranja za obavezno osiguranje vlasnika motornih vozila za štetu pričinjenu

trećim licima isti su kod svih Osiguravača, kao i predugovorno obaveštenje, te su ugovarači osiguranja u velikoj meri adekvatno informisani o pokrićima/isključenjima kroz različite kanale komunikacije i kroz činjenicu da iste informacije o osiguranju dobijaju u kontinuitetu, svake godine, prilikom zaključenja Polise obaveznog osiguranja vlasnika motornih vozila za štetu pričinjenu trećim licima, budući da je u pitanju jednogodišnje osiguranje.

ZAKON O OSIGURANJU - POSLOVI POSREDOVANJA I ZASTUPANJA U OSIGURANJU

STANJE

Odredbe Zakona u osiguranju definišu kako pojam posrednika i zastupnika u osiguranju, tako i njihova prava i obaveze kao i druge značajne elemente u njihovom poslovanju unutar zakonskih okvira.

U članu 99. Zakona o osiguranju u delu Ograničenje zastupanja u osiguranju navodi se da Društvo za zastupanje u osiguranju, zastupnik u osiguranju i pravna lica iz člana 98. stav 2. Zakona mogu poslove zastupanja u osiguranju da obavljaju za jedno društvo za osiguranje ili za više društava za osiguranje - uz njihovu pismenu saglasnost.

POBOLJŠANJA

Nema poboljšanja.

PREOSTALI PROBLEMI

U praksi zastupnik je obično direktno vezan za osiguravača i zastupa interese osiguravača, dok posrednik deluje kao nezavisni savetnik klijenta - osiguranika, s ciljem da pronađe najbolji proizvod za klijenta. Posrednik ima širu ponudu, jer radi sa različitim osiguravajućim kućama, dok zastupnik nudi proizvode samo onih kompanija za koje radi.

Iz različitog pravnog položaja proizilazi i različit obim odgovornosti posrednika i zastupnika, a time se i na neki način otvara prostor za nelojalnu konkurenciju koju pojedini zastupnici iniciraju na tržištu o čemu bi trebalo povesti

računa, a sve zarad lojalne konkurencije koja je itekako dobrodošla zbog interesa klijenata.

Glavne razlike:

1. Posrednik u osiguranju:

- Radi u svoje ime a za račun ugovarača osiguranja/osiguranika: Posrednik je nezavisan od osiguravajuće kuće i njegov glavni zadatak je da štiti interese svojih klijenata. Posrednik pomaže klijentima da pronađu optimalni proizvod /uslugu osiguranja na tržištu, prezentujući im više opcija.
- Ponuda posrednika sastoji se od obezbeđivanja više proizvoda/usluga različitih osiguravača: Posrednici obično potpisuju ugovore sa više osiguravajućih društava čije ponude prezentuju klijentima, što im omogućava da ponude klijentima raznovrsnost proizvoda i usluga koje mogu biti prilagođene njihovim specifičnim potrebama.
- Naknada (posrednička provizija): Posrednik može primiti proviziju od osiguravajućih kompanija s kojima sarađuje (isključivo na tržištu R. Srbije), ali njegova obaveza u skladu sa propisima je zaštita interesa klijenta kroz sagledavanje potreba i iznalaženja najbolje ponude za klijenta (ugovarača osiguranja/osiguranika).
- Društvo za posredovanje u osiguranju ne može obavljati poslove zastupanja u osiguranju
- Posrednik u osiguranju odgovara za svoje poslovanje i mora da ima i važeću aktivnu polisu osiguranja u skladu sa zakonodavstvom,
- Nivo obrazovanja za licencu koji je sama Narodna Banka Srbija propisala za posrednika je viši u odnosu na zas-

tupnika u osiguranje.

2. Zastupnik u osiguranju:

- Radi u ime i za račun osiguravača / predstavlja osiguravača: Zastupnik radi direktno za jednu ili više osiguravajućih kompanija. Njegova glavna uloga je da zastupa interese osiguravača, a ne klijenta (ugovarača osiguranja/osiguranika).
- Prodaja proizvoda osiguravača: Zastupnik može prodavati samo osiguravajuće proizvode kompanije ili kompanija sa kojima ima ugovor. Obavlja poslove zastupanja

u osiguranju za jedno društvo za osiguranje ili više njih ali samo uz njihovu pismenu saglasnost.

- Naknada: Zastupnik obično primaju proviziju od osiguravajuće kuće za svaki ugovor koji zaključe. Njihova zarada direktno zavisi od prodaje proizvoda osiguravača.
- Za zastupnike osiguranja odgovara osiguravač.

I na kraju u praksi imamo situaciju da se zastupnik pon-aša kao posrednik, iako su u pitanju dva potpuno različita pravna entiteta sa različitim pravima, obavezama, ovlašćenjima i odgovornostima u skladu sa propisima o osiguranju.

PREPORUKE SAVETA

- Izmena Zakona u osiguranju u Članu 99 koji glasi :

Ograničenje zastupanja u osiguranju

Član 99

Društvo za zastupanje u osiguranju, zastupnik u osiguranju i pravna lica iz člana 98. stav 2. ovog zakona mogu poslove zastupanja u osiguranju da obavljaju za jedno društvo za osiguranje ili za više društava za osiguranje - uz njihovu pismenu saglasnost.

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da u svojim poslovnim prostorijama ima na vidnom mestu istaknuto poslovno ime društva za osiguranje koje zastupa.

Menja se, tako da glasi

Ograničenje zastupanja u osiguranju

Član 99

Društvo za zastupanje u osiguranju, zastupnik u osiguranju i pravna lica iz člana 98. stav 2. ovog zakona mogu poslove zastupanja u osiguranju da obavljaju za jedno društvo za osiguranje uz njegovu pisanu saglasnost

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da u svojim poslovnim prostorijama ima na vidnom mestu istaknuto poslovno ime društva za osiguranje koje zastupa.

DONOŠENJE PODZAKONSKOG AKTA NARODNE BANKE SRBIJE O JEDINSTVENIM KRITERIJUMIMA ZA IZBOR PRUŽAOCA USLUGE OSIGURANJA U POSTUPCIMA JAVNIH NABAVKI

STANJE

U aktuelnoj praksi javnih nabavki usluga osiguranja, sve

češće se pojavljuju eliminacioni kriterijumi koji su postavljeni na način da se najvećim osiguravajućim kućama isključuje mogućnost učestvovanja u postupcima javnih nabavki koje se odnose na pružanje usluga osiguranja koje se odnose na „male rizike“. Postavljeni kriterijumi su restriktivni, diskriminatorni, funkcionalno neodgovarajući i nisu srazmerni predmetu javne nabavke i njenim ciljevima. Ovakvi kriterijumi često nisu utemeljeni na objektivnim pokazateljima, već su formulisani tako da pogoduju ograničenom broju ponuđača. Na taj način dolazi do diskriminacije velikih osiguravajućih društava, što je suprotno načelima jednakosti učesnika u postupcima javnih nabavki, kao i dobrim poslovnim običajima i tržišnoj praksi. Posledično, naručioci ne dobijaju optimalne uslove osiguranja, a tržišna konkurencija se narušava.

PREPORUKE SAVETA

Predlaže se da Narodna banka Srbije, u okviru svojih zakonskih ovlašćenja zauzme jasan stav i donese podzakonski akt kojim bi se:

- Utvrdio okvir jedinstvenih kriterijuma koji se mogu koristiti u postupcima javnih nabavki usluga osiguranja;
- Razgraničili eliminacioni i neeliminacioni kriterijumi, pri čemu bi eliminacioni kriterijumi morali biti zasnovani na objektivnim, merljivim i proporcionalnim pokazateljima;
- Zabranilo korišćenje kriterijuma koji neopravdano isključuju učesnike sa značajnim tržišnim udelom i dokazanim kapacitetima;
- Podstakla konkurencija i transparentnost u postupcima javnih nabavki u oblasti osiguranja.

Donošenjem ovakvog akta, Narodna banka Srbije bi doprinela uređenju tržišta osiguranja, zaštiti principa konkurencije i efikasnijem trošenju javnih sredstava, uz istovremeno jačanje poverenja u sistem javnih nabavki.

OMOGUĆITI OSIGURAVAJUĆIM KUĆAMA DA POSTANU DISTRIBUTERI BANKARSKIH USLUGA

STANJE

U savremenim finansijskim sistemima, granice između bankarskih i osiguravajućih usluga postaju sve manje izražene. Model bankoosiguranja, koji podrazumeva prodaju osiguravajućih proizvoda putem bankarskih

kanala, već je široko prihvaćen. Međutim, u Srbiji još uvek ne postoji pravni okvir koji bi omogućio obrnutu saradnju – da osiguravajuće kuće distribuiraju bankarske usluge. Trenutno, banke imaju privilegovani položaj u distribuciji osiguranja, dok osiguravajuće kuće nemaju mogućnost da ponude osnovne bankarske usluge (npr. otvaranje računa, posredovanje u kreditiranju, štedni proizvodi). Na ovaj način se ograničava konkurencija na tržištu finansijskih usluga imajući u vidu da:

- smanjuje dostupnost bankarskih proizvoda u manjim sredinama gde osiguravajuće kuće imaju razvijenu mrežu,
- onemogućava inovativne modele saradnje i integrisane ponude za korisnike.

PREPORUKE SAVETA

- Predlaže se da se kroz izmene Zakona o osiguranju i Odluke o sprovođenju odredaba zakona o osiguranju koje se odnose na izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja/reosiguranja i pojedinih saglasnosti Narodne banke Srbije omogući osiguravajućim kućama da postanu distributeri bankarskih usluga, uz ispunjenje uslova koje propisuje Narodna banka Srbije. Na ovaj način bi došlo do uspostavljanja regulatornog okvira koji bi obezbedio zaštitu korisnika i podstakao razvoj digitalnih platformi koje bi omogućile integrisanu prodaju osiguravajućih i bankarskih proizvoda.
- Omogućavanje osiguravajućim kućama da distribuiraju bankarske usluge predstavlja logičan korak u razvoju finansijskog tržišta Srbije. Time bi se povećala dostupnost usluga, unapredila konkurencija i omogućila bolja usluga za krajnje korisnike.

UKIDANJE OBAVEZE DAVANJA PRETHODNOG MIŠLJENJA MIN- ISTARSTVA ZDRAVLJA O ISPUN- JENOSTI USLOVA ZA ORGAN- IZOVANJE I SPROVOĐENJE ODREĐENE VRSTE DOBRO- VOLJNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA PREDVIĐENE ZAKONOM O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

STANJE

U skladu sa članom 178. Zakona, predviđena je obaveza osiguravača da prilikom donošenja novih ili izmena postojećih opštih ili posebnih uslova dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, uslove dostavi Ministarstvu zdravlja na mišljenje. Međutim, u skladu sa čl. 188. Zakona o osiguranju,

nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja sprovodi Narodna banka Srbije. U predmet nadzora Narodne banke Srbije, između ostalog spada i kontrola usklađenosti akata poslovne politike društva (kojim se smatraju uslovi osiguranja u skladu sa čl. 67. Zakona o osiguranju) sa Zakonom o osiguranju i drugim propisima koji se odnose na delatnost osiguranja. Bez sumnje, Zakon jeste propis koji se odnosi na delatnost osiguranja, što znači da je Narodna banka Srbije kao organ sektorskog nadzora, već zadužena za kontrolu uslova dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Ovakva situacija dovodi do dupliranja nadzora, jer se ista dokumentacija praktično ocenjuje od strane dva različita organa – Narodne banke Srbije i Ministarstva zdravlja – što:

- produžava vreme za uvođenje novih proizvoda i izmene postojećih proizvoda na tržištu,
- povećava administrativne troškove za društva za osiguranje,
- opterećuje kapacitete Ministarstva zdravlja, koje nije primarno nadležno za nadzor nad tržištem osiguranja.

Dodatno, ovo je jedini slučaj u zakonodavstvu Republike Srbije u kojem neko ministarstvo daje mišljenje o uslovima osiguranja, iako postoji specijalizovani regulator – Narodna banka Srbije.

PREPORUKE SAVETA

- Predlaže se izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju i to ukidanje obaveza predviđenih čl. 177. i 178. Zakona, koje se odnosi na davanje mišljenje Ministarstva zdravlja o ispunjenosti uslova za organizovanje i sprovođenje određene vrste dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja i dostavljanje uslova dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja Ministarstvu zdravlja na mišljenje. Uklanjanjem ove obaveze, sistem nadzora nad osiguranjem bi postao efikasniji, racionalniji i usklađen sa principima regulatorne prakse, uz očuvanje pune zaštite korisnika osiguranja kroz nadzor Narodne banke Srbije.

USPOSTAVLJANJE REGULATORNOG OKVIRA ZA DIGITALIZACIJU SEKTORA OSIGURANJA – ELEKTRONSKO POTPISIVANJE INTERNIH AKATA I IZVEŠTAVANJE PREMA NARODNOJ BANC SRBIJE

STANJE

U praksi sektora osiguranja u Republici Srbiji, izveštavanje prema regulatornom telu - Narodnoj banci Srbije trenutno se sprovodi kroz kombinovani model – deo dokumentacije se dostavlja elektronski, dok se određeni akti dostavljaju i

potpisuju fizički. U pojedinim slučajevima, ista dokumentacija se dostavlja i u elektronskom i u papirnom formatu, što dodatno komplikuje proces izveštavanja. Ovakav model otežava potpunu digitalizaciju procesa i stvara dodatne administrativne i operativne troškove za društva za osiguranje. Iako je NBS omogućila određene tehničke formate za elektronsko izveštavanje, ne postoji jedinstven regulatorni okvir koji bi omogućio potpuno elektronsko potpisivanje internih akata društava za osiguranje i isključivo elektronsko izveštavanje prema NBS, bez potrebe za fizičkom dokumentacijom. Ovakva praksa je u suprotnosti sa savremenim trendovima digitalizacije i automatizacije u finansijskom sektoru, a posebno u kontekstu održivosti i racionalizacije poslovanja. Digitalna transformacija je ključna za unapređenje efikasnosti i konkurentnosti sektora osiguranja. Smanjenje upotrebe papira doprinosi ciljevima održivog razvoja i zaštite životne sredine. Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja već pruža pravni oslonac za korišćenje kvalifikovanih elektronskih potpisa i prelazak na potpunu digitalnu komunikaciju.

PREPORUKE SAVETA

Predlaže se da Narodna banka Srbije:

- Donese podzakonski akt kojim bi se jasno propisali uslovi, tehnički standardi i pravila za elektronsko potpisivanje internih akata društava za osiguranje;
- Omogući isključivo elektronsko izveštavanje prema NBS, uz korišćenje kvalifikovanih elektronskih potpisa i sertifikata;
- Uskladi regulatorni okvir sa važećim zakonima koji uređuju elektronsko poslovanje i digitalnu identifikaciju;
- Podstakne digitalizaciju procesa nadzora, čime bi se povećala efikasnost, smanjili troškovi i ubrzala komunikacija između regulatora i osiguravača.

Uvođenjem jasnih pravila za elektronsko potpisivanje i izveštavanje, Narodna banka Srbije bi značajno doprinela modernizaciji sektora osiguranja, smanjenju administrativnog opterećenja, zaštiti životne sredine kroz smanjenje upotrebe papira i unapređenju regulatorne efikasnosti. Ovakav korak bio bi u skladu sa nacionalnim i evropskim trendovima digitalne transformacije i održivog razvoja.